

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์

นางสมจิต อินทร์แสง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2557

**The Relationships between Administrator's Instructional Leadership and Student
Learning Achievement of Basic Education Schools under Kalasin Primary
Education Service Area Offices**

Mrs. Somjit Insang

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Educational Administration

School of Educational Studies

Sukhothai Thammathirat Open University

2014

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์

ชื่อและนามสกุล นางสมจิต อินทร์แสง

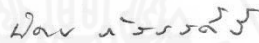
แขนงวิชา บริหารการศึกษา

สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เข้มทอง ศิริแสงเลิศ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เก็จกนก เอื้อวงศ์

วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2557

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

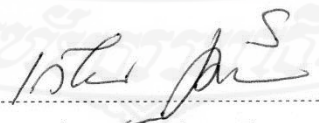
ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. นิตยา ภัตสรศิริ)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เข้มทอง ศิริแสงเลิศ)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เก็จกนก เอื้อวงศ์)

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(ศาสตราจารย์ ดร. สิริวรรณ ศรีพหล)

ชื่อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาตากพินธุ์

ผู้วิจัย นางสมจิต อินทร์แสง **รหัสนักศึกษา** 2522300611 **ปริญญา** ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
(บริหารการศึกษา) **อาจารย์ที่ปรึกษา (1)** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เข้มทอง ศิริแสงเลิศ
(2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เก็จกนก เอื้องวงศ์ **ปีการศึกษา** 2557

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากพินธุ์ (2) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากพินธุ์ และ (3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากพินธุ์

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากพินธุ์ จำนวน 226 โรงเรียน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย ผู้ให้ข้อมูล คือรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการหรือหัวหน้าวิชาการ โรงเรียนละ 1 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามแบบมาตราส่วนค่าเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยปรากฏว่า (1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากพินธุ์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร รองลงมาคือ ด้านการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ ด้านการสนับสนุนทรัพยากรการสอน และด้านการนิเทศการสอนตามลำดับ (2) สถานศึกษาที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมี 137 แห่ง สถานศึกษาที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมี 89 แห่ง และ (3) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากพินธุ์ในภาพรวม ไม่มีความสัมพันธ์เชิงบวกที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 แต่พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ด้านการสนับสนุนทรัพยากรการสอน มีความสัมพันธ์เชิงลบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับน้อยมาก

คำสำคัญ ภาวะผู้นำทางวิชาการ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประถมศึกษา

Thesis title: The Relationships between Administrator’s Instructional Leadership and Student Learning Achievement of Basic Education Schools under Kalasin Primary Education Service Area Offices

Researcher: Mrs. Somjit Insang; **ID:** 2522300611;

Degree: Master of Education (Educational Administration);

Thesis advisors: (1) Dr. Khemthong Sirisanglert, Assistant Professor;

(2) Dr. Ketkanok Urwongs, Assistant Professor; **Academic year:** 2014

Abstract

The objectives of this research were (1) to study instructional leadership of basic education school administrators under Kalasin Primary Education Service Area Offices; (2) to study learning achievement of students in basic education schools under Kalasin Primary Education Service Area Offices; and (3) to study the relationships between administrator’s instructional leadership and student’s learning achievement in basic education schools under Kalasin Primary Education Service Area Offices.

The research sample consisted of 226 basic education schools under Kalasin Primary Education Service Area Offices, obtained by simple random sampling. The 226 research informants consisted of the deputy director on academic affairs or the head of academic affairs section of each of the 226 schools. The employed research instruments were a data collecting form on student’s learning achievement and a rating scale questionnaire on administrator’s instructional leadership. Data were statistically analyzed using the percentage, mean, standard deviation, and Pearson’s product-moment correlation coefficient.

Research findings revealed that (1) the overall instructional leadership of administrators of basic education schools under Kalasin Primary Education Service Area Offices was rated at the high level in every aspect, with the aspect receiving the highest rating mean being the curriculum management aspect, followed by the creation of personnel’s morale and will power aspect, the provision of instructional resources support aspect, and the instructional supervision aspect, respectively; (2) of the 226 schools in the sample, 137 schools had student’s learning achievement at the high level, while 89 schools had student’s learning achievement at the low level; and (3) no significantly positive relationship was found between administrator’s instructional leadership and student’s learning achievement in basic education schools under Kalasin Primary Education Service Area Offices at the .01 level; however, it was found that administrator’s instructional leadership in the provision of instructional resources support aspect had negative relationship with student’s learning achievement at the very low level.

Keywords: Instructional leadership, Learning achievement, Basic education school, Primary education

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เข้มทอง ศิริแสงเลิศ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เก็จนก เอื้อวงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและติดตามการทำวิทยานิพนธ์อย่างใกล้ชิด นับตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และคณะกรรมการสอบทุกท่าน ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแก้ไขส่วนที่บกพร่องของวิทยานิพนธ์ และขอขอบพระคุณคุณครูละอองดาว ปะโพธิง ที่ให้ความอนุเคราะห์ โดยการอนุญาตให้ยืมเครื่องมือการวิจัยในครั้งนี้

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ อาจารย์แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิประสาทวิชาทางด้านบริหารการศึกษาให้กับผู้วิจัย ขอขอบคุณเพื่อนร่วมชั้นเรียนแขนงบริหารการศึกษาที่เป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือเมื่อติดต่อสอบถามปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน และให้ความสะดวกเกี่ยวกับที่พักอาศัยในคราวมาพบอาจารย์แต่ละครั้ง

ขอขอบคุณ คุณครูหนูกัน อินทร์แสง ตลอดจนบุตรธิดา ที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือ และให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งผู้วิจัยถือว่ามีความเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระ โยชน์ที่พึงได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ให้กับ พระคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์ ผู้ร่วมงานและผู้ที่เกี่ยวข้องทุก ๆ ท่าน

สมจิต อินทร์แสง

พฤศจิกายน 2557

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	3
กรอบแนวคิดในการวิจัย	4
สมมติฐานการวิจัย	4
ขอบเขตการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร	9
การบริหารงานวิชาการ	21
แนวคิดเกี่ยวกับการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	25
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	32
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	37
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	37
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	38
การเก็บรวบรวมข้อมูล	39
การวิเคราะห์ข้อมูล	40
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	42
ตอนที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ ปีการศึกษา 255	42

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	43
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์	45
ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์	52
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	54
สรุปการวิจัย	54
อภิปรายผล	57
ข้อเสนอแนะ	62
บรรณานุกรม	64
ภาคผนวก	72
ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ	73
ข สำเนาหนังสือเชิญคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ	75
ค แบบสอบถาม	82
ประวัติผู้วิจัย	91

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนประถมศึกษา	37
ตารางที่ 4.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจากผลการประเมินคุณภาพระดับชาติ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาภาคพลินธุ์ในปี 2556	43
ตารางที่ 4.2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	44
ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวม และรายด้าน	45
ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา	46
ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการสนับสนุนทรัพยากรการสอน	47
ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการนิเทศการสอน	49
ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ	50
ตารางที่ 4.8 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน	52

ญ

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1.1	กรอบแนวคิดในการวิจัย	หน้า
		4

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ส่งผลให้ประเทศไทยเกิดการปฏิรูปการศึกษาครั้งยิ่งใหญ่ มีการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา ตามมาเป็นอย่างมากไม่ว่าจะเป็น โครงสร้าง กระบวนการจัดการเรียนการสอน กระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน เพื่อเป้าหมายที่สำคัญ คือพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจสติปัญญา ความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545) มาตรา 39 ยังกำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในงานทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ งานด้านวิชาการ งานด้านบริหารบุคคล งานด้านงบประมาณ และงานด้านการบริหารทั่วไป ในงานทั้ง 4 ด้านนั้น งานวิชาการถือได้ว่าเป็นงานที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษาทุกประเภท โดยเฉพาะในด้านการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ครูได้รับความสะดวกในการจัดกิจกรรมเพื่อปรับปรุงคุณภาพผู้เรียนได้เรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด

การทำงานวิชาการเป็นงานหลักและสำคัญที่สุดของสถานศึกษา เนื่องจากงานวิชาการเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพทางการศึกษาและมาตรฐานโรงเรียน โดยมีกระบวนการบริหารหลักสูตรเป็นส่วนสำคัญ ที่ใช้กำกับการจัดระบบการทำงานของโรงเรียนทุกส่วนให้ตอบสนองและสนับสนุนการทำงานวิชาการของโรงเรียน และทำให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ ทำให้ผู้เรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ งานวิชาการจึงเป็นศูนย์กลางของโรงเรียน ครอบคลุมภารกิจของโรงเรียนทั้งระบบ ดังนั้น โรงเรียนใดที่งานวิชาการก้าวหน้าโรงเรียนนั้นมักจะมีชื่อเสียงเป็นที่นิยม และเป็นที่ยอมรับ ส่วนโรงเรียนใดที่งานวิชาการอ่อนด้อย โรงเรียนนั้นย่อมจะไม่เป็นที่นิยม ขาดศรัทธาและไม่เป็นที่ยอมรับ

ดังนั้น ผู้บริหาร โรงเรียนจึงต้องเป็นผู้นำที่มีความรู้หลายประการ ได้แก่ ความรู้ในการเป็นผู้นำ ความรู้ในงานที่ทำและสามารถทำงานร่วมกันเป็นทีม มีแนวคิด มุมมองในการบริหารที่ถูกต้อง ฝึกฝนความเป็นผู้นำ ซึ่งโดยปกติสิ่งที่ผู้นำจำเป็นจะต้องมีคือการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีและถูกต้อง รวมถึงการบริหารงานอย่างทุ่มเท และจริงจัง ควบคุมอารมณ์ได้ ให้ความสำคัญต่อการสื่อ

ความหมายอย่างชัดเจนทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน สามารถคาดการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งหาแนวทางจัดปัญหาและแก้ไข ตลอดจนสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้อื่นเพื่อความสำเร็จร่วมกัน เป็นผู้นำ และเป็นกัลยาณมิตรกับทุกคน (รุ่ง แก้วแดง อ้างถึงใน ชฎากาญจน์ เจริญชนม์ 2553: 2) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จึงเป็นสิ่งจำเป็นในยุคปฏิรูปการศึกษา ดังที่ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้งานด้านผู้เรียนเป็นภารกิจหลักที่สถานศึกษาจะต้องให้ความสำคัญที่สุด เป็นภารกิจที่จะต้องจัดสรรเวลา บุคคลและทรัพยากรลงไปให้ได้มากที่สุดเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ส่วนงานอื่นๆ นอกเหนือจากนี้ ให้ถือเป็นงานสนับสนุนไม่ใช่ภารกิจหลักของสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องเป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการ และเนื่องจากการบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาโดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน เพราะเป้าหมายหลักสำคัญในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาคือการพัฒนาผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องส่งเสริมและดำเนินการให้การจัดการศึกษาเกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลต่อนักเรียน ซึ่งแนวคิดนี้ สอดคล้องกับ Leinberger and Tucker (1999 อ้างถึงใน วีรชาติ สกุลเดช 2555: 3) ที่กล่าวว่าทั้งนักวิชาการ และนักปฏิบัติในสาขาวิชาการบริหารการศึกษามีความเชื่อตรงกันว่า ผู้บริหารเป็นผู้มีบทบาทสำคัญมากที่สุดในโรงเรียน และเชื่อว่า ผู้บริหารมีอิทธิพลต่อทุกๆ เรื่องทุกๆ ด้านในโรงเรียน แต่ผลจากงานวิจัยหลายฉบับ พบว่าผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ของไทย ไม่ได้ให้ความสำคัญกับงานด้านการเรียนการสอน แต่กลับให้ความสำคัญกับงานบริหารทั่วไป รวมถึงการบริหารงานการเงินและพัสดุเป็นอันดับหนึ่ง รองลงไปที่งานอาคารสถานที่ (รุ่ง แก้วแดง 2545 อ้างถึงใน สมพิศ นันทสิริพร 2545: 9) ซึ่งสอดคล้องกับ ธีระ รุญเจริญ (2544: 3) ที่ทำการวิจัยเจาะลึกและเชิงสำรวจเพื่อประมวลสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาและการบริหาร พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนจำนวนไม่น้อยหรืออาจจะเป็นส่วนใหญ่ใช้เวลาอยู่นอกโรงเรียนเป็นปกติ และความสนใจด้านวิชาการมีน้อยกว่าด้านอื่นๆ

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาจากประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู ซึ่งวัดได้จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ดังที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ดำเนินการติดตามและประเมินผลปฏิรูปการศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 เป็นต้นมา พบปัญหาที่ต้องปรับปรุงแก้ไขพัฒนาและสานต่อในด้านคุณภาพผู้เรียนหลายประการ เช่น พบว่ามีโรงเรียนที่ไม่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์การประเมิน ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) จากผลการประเมินรอบแรก (สำนักงานเลขาธิการกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 2011) ถึงร้อยละ 65 จากสถานศึกษาที่มีกว่าสามหมื่นแห่งทั่วประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่เป็น โรงเรียนขนาดเล็กในชนบททางภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในส่วนที่เกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียนพบว่า

ผลสัมฤทธิ์ในวิชา ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา ฯ มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า ร้อยละ 50

สำหรับผลการทดสอบ O-Net ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของนักเรียนใน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ ทั้ง 3 เขตในปีการศึกษา 2554 พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ (รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2554) ซึ่งเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ได้พยายามที่จะแก้ไขปรับปรุงพัฒนาให้นักเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น แต่ในปัจจุบันผลยังไม่เป็นที่น่าพอใจนัก ปัญหาที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์จะต้องเผชิญต่อไปหากไม่สามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้ คือสถานศึกษาในสังกัดอาจไม่ผ่านการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ในรอบที่ 3 เนื่องจากเกณฑ์ในการประเมิน มีการปรับเปลี่ยนโดยโรงเรียนที่จะผ่านการประเมินและได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาได้ นั้น นอกจากจะต้องผ่านเกณฑ์การประเมินอื่นแล้ว เกณฑ์หนึ่งที่สำคัญคือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากผลการสอบ O-Net จะต้องสูงด้วย ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีส่วนอย่างสำคัญในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่าผู้บริหารสถานศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์มีภาวะผู้นำทางวิชาการในระดับใด และภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์อย่างไร ทั้งนี้เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานในระดับสถานศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

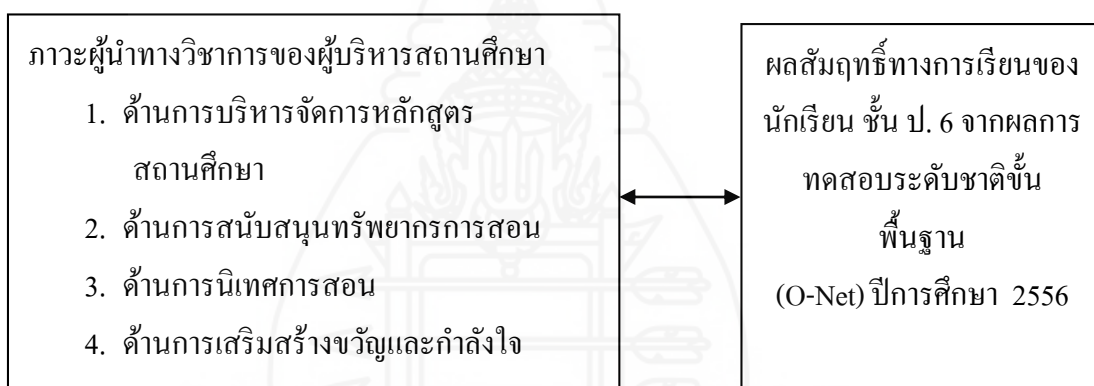
- 2.1 เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์
- 2.2 เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์
- 2.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

3.1 ตัวแปรภาวะผู้นำทางวิชาการในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี ของ สมิทและแอนดรูว์ (Smith and Andrews, 1989) ร่วมกับแนวคิดของ ฮอลลินเจอร์และเมอร์ฟี (Hallinger and Murphy, 1985) เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ได้ตัวแปรภาวะผู้นำทาง วิชาการ 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการสนับสนุนทรัพยากรการ สอน ด้านการนิเทศการสอน และด้านการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ

3.2 ตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 3 เขต วัดจากผลการสอบ O-Net ปีการศึกษา 2556

ความสัมพันธ์ของตัวแปร แสดงในภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. สมมติฐานการวิจัย

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

5. ขอบเขตการวิจัย

5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยศึกษาจากผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-Net) และศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการสนับสนุนทรัพยากรการสอน ด้านการนิเทศการสอน และด้านการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ

5.2 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ สถานศึกษาระดับประถมศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร ทั้ง 3 เขต จำนวน 590 โรงเรียน โดยผู้ให้ข้อมูลคือ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หรือ หัวหน้างานวิชาการ

5.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ข้อมูลเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใช้ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-Net) ปีการศึกษา 2556 ซึ่งประกาศผลในเดือนมีนาคม 2557 ส่วนการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร แสดงออกถึงความรู้ความสามารถ และทักษะในด้านการบริหารงานวิชาการ โดยเน้นเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนการสอน และการปฏิบัติงานในชั้นเรียนของครู เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ตามหลักสูตร ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเตรียมสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นกระบวนการเรียนการสอน กำกับติดตาม นิเทศการเรียนการสอน กำกับติดตามการนิเทศครูเป็นคณะกรรมการอำนาจ หรือ ประสานงาน ส่งเสริมพัฒนาอันดีของบุคลากร เพื่อนำครูให้ทำกิจกรรมทางด้านวิชาการให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา ซึ่งการศึกษาค้นคว้าระดับของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาใน 4 ด้าน คือ

6.1.1 ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องมีความสามารถในการเตรียมความพร้อมของบุคลากร เพื่อให้การทำหลักสูตรสถานศึกษามีประสิทธิภาพ มีการจัดทำสาระของหลักสูตร วางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร วางแผนการใช้หลักสูตรที่สร้างขึ้น เพื่อให้ครูใช้หลักสูตร ได้ตรงตามความมุ่งหมาย พร้อมทั้งสนับสนุนทรัพยากร ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา นอกจากนี้ยังต้องมีการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำสิ่งที่สังเกตได้มาสรุปผลและใช้ข้อมูลเหล่านั้นมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้ดียิ่งขึ้น และจัดทำรายงานการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

6.1.2 ด้านการสนับสนุนทรัพยากรการสอน หมายถึง ผู้บริหารสนับสนุนปัจจัยที่หลากหลายและจำเป็นต่อการสอนของครูทั้งด้านบุคลากร งบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ พัฒนาห้องสมุดให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และร่วมกับชุมชน ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของครูและนักเรียน รวมทั้งส่งเสริมให้ครูได้นำสื่อการสอนที่สร้างขึ้น ไปเผยแพร่

6.1.3 ด้านการนิเทศการสอน หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนโครงสร้างการนิเทศทั้งในระดับโรงเรียนและระดับกลุ่มสาระ จัดทำปฏิทินการนิเทศกำหนดบทบาทหน้าที่ของครู ให้ชัดเจน กำหนดกระบวนการบริหารงานนิเทศ กำหนดงบประมาณที่จะใช้สนับสนุนตามความจำเป็น ดำเนินการนิเทศอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับขั้นตอนที่กำหนดไว้ ตรวจสอบและประเมินผลสำเร็จของการนิเทศ และนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลมาปรับปรุงการนิเทศให้ดียิ่งขึ้น

6.1.4 ด้านการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาให้เกียรติและรับฟังความคิดเห็นของครู เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในภารกิจต่างๆ ของโรงเรียนตามความสามารถและความถนัด ปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้ครูมีกำลังใจในการปฏิบัติงานและจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ ส่งเสริมให้ครูไปสัมมนาศึกษาดูงานและศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น และแก้ปัญหาความขัดแย้งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในโรงเรียน

6.2 ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ ทั้ง 3 เขต

6.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หมายถึง ค่าเฉลี่ยคะแนนจากผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (O-Net) ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ในปีการศึกษา 2556

6.4 สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง สถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาระดับประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1-3

6.5 ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ ทั้ง 3 เขต

6.6 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและหัวหน้าฝ่ายวิชาการ หมายถึง บุคลากรในกลุ่มบริหารวิชาการตามขอบข่ายและภารกิจการบริหารงานวิชาการ ที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์การ การประสานงาน การให้บริการสนับสนุน ส่งเสริมให้ฝ่ายบริหารงานวิชาการต่างๆ ในโรงเรียนสามารถบริหารจัดการและดำเนินการตามบทบาทภารกิจ อำนาจหน้าที่ด้วยความเรียบร้อย ตลอดจนสนับสนุนและให้บริการข้อมูล ข่าวสาร สื่อ อุปกรณ์ทางการศึกษา และทรัพยากรที่ใช้ในการจัดการศึกษาแก่เจ้าหน้าที่ของแต่ละฝ่ายงาน เพื่อให้บริหารจัดการได้อย่างสะดวกคล่องตัว มีคุณภาพและเกิดประสิทธิภาพ

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพินิจสามารถนำผลการวิจัยไปเป็นสารสนเทศประกอบการพิจารณากำหนดนโยบายและวางแผนการพัฒนากภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัด

7.2 ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา

7.3 ผู้สนใจสามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเทพินธุ์ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยโดยได้นำเสนอตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
 - 1.1 ความหมายของภาวะผู้นำ
 - 1.2 ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการ
 - 1.3 ความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการ
 - 1.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ
2. การบริหารงานวิชาการ
 - 2.1 ความหมายของการบริหารงานวิชาการ
 - 2.2 ความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
 - 2.3 หลักการบริหารงานวิชาการ
 - 2.4 ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการสถานศึกษา
3. แนวคิดเกี่ยวกับการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 3.1 คุณภาพนักเรียน
 - 3.2 จุดมุ่งหมายของการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 3.3 การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
 - 3.4 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 3.5 การทดสอบผลสัมฤทธิ์ระดับชาติ (O-NET)
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยภายในประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร

1.1 ความหมายของภาวะผู้นำ

คำว่า “ภาวะผู้นำ” มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้หลายแนวคิด ดังนี้

บาร์ทอลและมาร์ติน (Bartol and Martin, 1994 อ้างถึงใน พัฒนา อำทำว 2548: 9)

กล่าวว่าภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการของอิทธิพลที่มีต่อบุคคลอื่นเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กร

ดราธและพาลัส (Drath and Palus, 1994: 14) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ เป็น กระบวนการสร้างความสมเหตุสมผลในการทำงานร่วมกันของบุคคลต่าง ๆ เพื่อสร้างความเข้าใจ และผูกสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นกับคนเหล่านี้

สตอกคิลล์ (Stogdill, 2003 อ้างถึงใน ชฎากาญจน์ เจริญชนม์ 2553: 37) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการชำระรักษาให้เป็นไปตามโครงสร้างของความคาดหวังและปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

คุนทซ์และไวลห์ริช (Koontz and Weilhrich, 1988 อ้างถึงใน พัชรินทร์ พันธุ์โตดี 2556: 11) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึงการใช้ศิลปะหรือกระบวนการในการใช้อิทธิพลต่อบุคคลอื่น เพื่อให้มีความเต็มใจและตั้งใจกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานจนประสบผลสำเร็จ

แบส (Bass, 1981: 7-14) ได้รวบรวมความหมายของผู้นำตามที่นักวิชาการต่าง ๆ ได้นิยามไว้ และจำแนกความหมายของภาวะผู้นำออกเป็น 11 กลุ่ม คือ

1. ภาวะผู้นำที่เน้นกระบวนการของกลุ่ม
2. ภาวะผู้นำในฐานะที่เป็นบุคลิกภาพและผลของบุคลิกภาพ ภาวะผู้นำที่เป็นการผสมผสานคุณลักษณะต่าง ๆ (traits) ที่ช่วยให้สามารถจูงใจบุคคลอื่น ให้ปฏิบัติตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ
3. ภาวะผู้นำในฐานะที่เป็นศิลปะที่ก่อให้เกิดการยินยอมตาม (compliance) ภาวะผู้นำเป็นการใช้อำนาจทั้งทางตรงและทางอ้อมหรือมีอิทธิพลต่อสมาชิกของกลุ่มที่จะทำให้สมาชิกของกลุ่มทำตามที่ผู้นำต้องการ
4. ภาวะผู้นำที่เป็นการใช้อิทธิพล เป็นการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมต่าง ๆ ของสมาชิกของกลุ่ม ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับผู้ตามเป็นไปตามความสมัครใจ มิใช่การขู่เข็ญบังคับ
5. ภาวะผู้นำในฐานะที่เป็นพฤติกรรม ภาวะผู้นำเป็นพฤติกรรมของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการควบคุม สั่งการกิจกรรมของกลุ่ม

6. ภาวะผู้นำที่เป็นรูปแบบของการจูงใจ (persuasion) ภาวะผู้นำเป็นศิลปะในการเกลี้ยกล่อม จูงใจ หรือคลอใจ สมาชิกของกลุ่มให้ร่วมมือในการปฏิบัติภารกิจเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ เป็นการจูงใจให้บุคคลอื่นทำตามมิใช่การบังคับ ชูเชิญ หรือใช้อำนาจ

7. ภาวะผู้นำในฐานะที่เป็นความสัมพันธ์ของอำนาจ (power relation) ภาวะผู้นำเป็นความแตกต่างระหว่างอำนาจระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ผู้นำยอมใช้อำนาจทางหนึ่งทางใดให้ผู้ตามปฏิบัติตาม

8. ภาวะผู้นำในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการบรรลุเป้าหมาย ตามแนวคิดนี้ภาวะผู้นำเป็นเครื่องมือที่สำคัญและจำเป็นเพื่อการบรรลุเป้าหมายของกลุ่ม ผู้นำมุ่งสนใจงานมากกว่าบุคคล

9. ภาวะผู้นำในฐานะที่เป็นผลของปฏิสัมพันธ์ ภาวะผู้นำเป็นผลของการกระทำของกลุ่ม ซึ่งเกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับผู้ตาม และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ตามด้วยกัน

10. ภาวะผู้นำในฐานะที่เป็นความแตกต่างของบทบาท บทบาทของผู้นำแตกต่างจากบทบาทของผู้ตาม บทบาทของภาวะผู้นำเป็นการประสานสัมพันธ์บทบาทต่าง ๆ ในกลุ่ม และควบคุมชี้นำกิจกรรมของกลุ่มเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

11. ภาวะผู้นำในฐานะที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ผู้ทำหน้าที่กำหนดขอบข่ายและส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กำหนดช่องทางและเครือข่ายของการติดต่อสื่อสาร ตลอดจนกระบวนการของการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล ภาวะผู้นำเป็นผลของการปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่ม ผู้นำมุ่งสนใจบุคคลมากกว่างาน

สุวิมล ใจโปร่ง (2550: 10) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มคนและสมาชิกของกลุ่ม มีความสัมพันธ์ภายในต่อกันอย่างสม่ำเสมอ โดยมีอิทธิพลระหว่างผู้นำและผู้ตามในการปฏิบัติงานจนประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของกลุ่ม

สารัตน์ พวงเงิน (2551: 14) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึงการปฏิบัติของผู้บริหารที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อนำให้ครูและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้ได้ตามจุดมุ่งหมาย และโครงสร้างสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา

จุฑามาศ อินนามเพ็ง (2552: 26) ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการที่บุคคลใช้วิธีการนำ เพื่อนำกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันขององค์กร โดยมุ่งอิทธิพล แรงจูงใจ วิสัยทัศน์ ในการเป็นผู้นำเพื่อให้สัมฤทธิ์ผลในทุกสถานการณ์

ปฐม ปริญฉงกูร (2553: 12) กล่าวว่าภาวะผู้นำ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถของผู้นำ ที่มีการบริหารตนเองและผู้อื่น สามารถครองใจผู้ใต้บังคับบัญชา สร้าง

ความเชื่อมั่นและให้การสนับสนุน โน้มน้าวจิตใจผู้ใต้บังคับบัญชาให้ร่วมมือในการปฏิบัติงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่มีการกำหนดไว้

ชฎากาญจน์ เจริญชนม์ (2553: 37-38) กล่าวว่าภาวะผู้นำ หมายถึง พฤติกรรมส่วนตัวของบุคคลคนหนึ่ง ที่จะชักนำกิจกรรมของกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน (Shared Goal) หรือเป็นความสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลระหว่างผู้นำ (Leaders) และผู้ตาม (Followers) ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกัน (Shared Purposes) หรือเป็นความสามารถที่จะสร้างความเชื่อมั่นและให้การสนับสนุนบุคคลเพื่อให้บรรลุเป้าหมายองค์กร ซึ่ง “ภาวะผู้นำ” (Leadership) ต้องใช้ความสามารถในการใช้อิทธิพลที่หลากหลายกับบุคคลอื่นให้ได้มาซึ่งความสำเร็จของงานนั้น และกระบวนการที่ใช้อิทธิพลกับบุคคลหรือกลุ่มที่จะก่อให้เกิดการกระทำกิจกรรมหรือการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่ม โดยใช้การจูงใจให้บุคคลหรือกลุ่มปฏิบัติตามความคิดเห็น ตามความต้องการของตนด้วยความเต็มใจ และยินดีที่จะให้ความร่วมมือ โดยการใช้อิทธิพลที่เหนือกว่าบุคคลอื่นในกลุ่ม โน้มน้าว ชักจูงให้บุคคลอื่นปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติที่ก่อให้เกิดผลต่อส่วนรวมภายในกลุ่ม ลักษณะการแสดงออกมานั้นก็คือ ความเป็นผู้นำหรือภาวะผู้นำนั่นเอง ดังนั้น “ภาวะผู้นำ” จึงมีความสำคัญมาก ต่อการพัฒนาองค์กรและการจัดการ เพราะจะทำให้มีการปฏิบัติที่ทำให้ จุดมุ่งหมายขององค์กรบรรลุเป้าหมาย ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือเอกชน ภาวะผู้นำล้วนมีความสำคัญเพราะก่อให้เกิดผลที่แตกต่างอย่างเห็นได้ชัด

ละอองดาว ปะโพธิง (2554: 12) กล่าวว่า ภาวะผู้นำหมายถึง ความสามารถของผู้นำในการที่จะชักจูงให้ผู้อื่นปฏิบัติตามเป้าหมายที่วางไว้ให้บรรลุผลสำเร็จ สามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติของบุคคลที่มีต่อตนเองและองค์กร ไปในทิศทางที่ดีและสามารถบริหารในสภาพที่เปลี่ยนแปลงไปของสังคมได้เป็นอย่างดี

วันเพ็ญ มีชัย (2554: 17) กล่าวว่า ภาวะผู้นำหมายถึง กระบวนการที่มีอิทธิพลต่อบุคคลอื่นในการชักจูงผู้อื่น ให้ร่วมกันทำงานด้วยความเต็มใจ และมีความกระตือรือร้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ร่วมกันตามที่ได้กำหนดไว้

สิริทร คงคุณ (2556: 21) สรุปว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการใช้อิทธิพลของผู้นำต่อบุคคลหรือต่อบุคคล โดยใช้กระบวนการติดต่อสื่อสาร และความสามารถในการให้ผู้อื่นยอมรับทำตามด้วยความเต็มใจเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่ได้กำหนดไว้

จากความหมายของภาวะผู้นำที่กล่าวมา สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง ความสามารถในการครองใจและจูงใจผู้ตามให้ปฏิบัติงานจนประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของกลุ่ม

1.2 ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการ

เป้าหมายหลักของการปฏิรูปการศึกษา คือ การเพิ่มคุณภาพของนักเรียนด้วยการปรับปรุงกระบวนการเรียนให้มีคุณภาพ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาถือว่าเป็นสิ่งสำคัญการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ นักวิชาการได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการไว้ดังนี้

วิลดี และ ดิมมอค Wildy and Dimmock (1993 อ้างถึงในวันเผด็จ มีชัย 2554: 20) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง ภาระงานของผู้บริหารเองหรือการมอบหมายงานให้ผู้อื่นปฏิบัติแทน เพื่อสนับสนุนการพัฒนาการเรียนรู้อันดีของนักเรียน ซึ่งประกอบด้วยภาระงานที่สำคัญด้านต่างๆ ดังนี้ คือ กำหนดเป้าหมายการดำเนินงานของโรงเรียน เตรียมสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในกระบวนการเรียนการสอน กำกับติดตามนิเทศครูเป็นคณะกรรมการอำนวยการหรือประสานงาน ส่งเสริมสัมพันธภาพของบุคลากร

เมอร์ฟี (Murphy, 1990 อ้างถึงใน สุภักดาญจน์ ฤทธิละคร 2548: 11) กล่าวว่า ภาวะความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร หมายถึงการให้ความสำคัญในเรื่องของหลักสูตร เช่นเดียวกันกับการสอน ในการบริหารด้านการศึกษา เมอร์ฟีได้ชี้ให้เห็นความสำคัญของหลักการบริหารที่ยึดเอาหลักสูตรเป็นแนวปฏิบัติ ดังนี้ 1) จำนวนของเนื้อหา 2) การจัดเนื้อหา 3) การจัดเรียงลำดับเนื้อหา 4) ความชัดเจนและความลึกซึ้งของเนื้อหา 5) ความหลากหลายของวิธีการให้ความรู้ 6) การบ้านหรืองานที่ได้รับมอบหมาย 7) การวางแผนแนวปฏิบัติของหลักสูตร 8) คุณภาพของจุดประสงค์ ดำเนินงานของโรงเรียน เตรียมสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในกระบวนการเรียนการสอน กำกับติดตามนิเทศครู เป็นคณะกรรมการอำนวยการหรือประสานงาน ส่งเสริมสัมพันธภาพของบุคลากร

พัฒนา อำท้าว (2548: 4) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง กระบวนการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกหรือการปฏิบัติเกี่ยวกับภาวะผู้นำด้านวิชาการ ประกอบด้วย 1. ด้านวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง 2. ด้านภาวะผู้นำในการริเริ่มการใช้นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอน 3. ด้านการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารใช้ในการเรียนรู้ 4. ด้านศักยภาพการพึ่งตนเองในการพัฒนางานวิชาการ และ 5. ด้านการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ มาปรับใช้ตลอดเวลา ดังนี้

1. ภาวะผู้นำที่วิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง หมายถึง การมีนโยบายแผนการดำเนินงาน หรือแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพแนวโน้มการเปลี่ยนแปลง และมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการทุกขั้นตอน

2. ภาวะผู้นำในการริเริ่มใช้นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอน หมายถึง การริเริ่ม และพัฒนานวัตกรรมมาใช้ในการบริหารจัดการในสถานศึกษา ตลอดจนการส่งเสริม สนับสนุน ให้ ครูผู้สอนสามารถใช้นวัตกรรมหรือวิธีการที่หลากหลายในการจัดการเรียนรู้

3. ภาวะผู้นำในการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการ ปฏิรูปการเรียนรู้ หมายถึงการส่งเสริม สนับสนุนให้ครูผู้สอนสามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารตลอดจนแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้

4. ภาวะผู้นำที่ใช้ศักยภาพการพึ่งตนเองในการพัฒนางานวิชาการ หมายถึง ความสามารถในการพัฒนาตนเอง ครูผู้สอน และส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือของผู้ปกครอง ชุมชน และท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาของผู้เรียน

5. ภาวะผู้นำที่แสวงหาความรู้ใหม่ ๆ มาปรับใช้ตลอดเวลา หมายถึงการใฝ่หา ความรู้ เพื่อพัฒนาตนเองอย่างเท่าทันเหตุการณ์ และมุ่งมั่นปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนและเพื่อนร่วมงาน

โยธิน สกุดเดช (2548: 15) ได้สรุปความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการว่า หมายถึง ลักษณะการปฏิบัติงานการบริหารจัดการในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาใน 8 ด้าน ประกอบด้วย พฤติกรรมการเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา การพัฒนาและการใช้หลักสูตร การนิเทศการศึกษา การจัดการเรียนการสอน การจูงใจ การสนับสนุนการจัดการในชั้นเรียน สนับสนุนการประเมินผลการเรียนของนักเรียน และบรรยากาศในโรงเรียน

ธีระ รุญเจริญ (2550:20) กล่าวว่า ผู้นำทางวิชาการ คือ การปฏิบัติของผู้บริหารที่เป็นแบบอย่างของผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะผู้นำวิชาการ ต้องให้ความสำคัญต่อการส่งเสริม และสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

วันเพ็ญ มีชัย (2554:20) กล่าวว่าภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง พฤติกรรม การปฏิบัติงานและการบริหารจัดการในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ที่จะต้องเป็นผู้นำทาง วิชาการ ซึ่งเป็นงานหลักของสถานศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการเพิ่มพูนการเรียนรู้ของนักเรียน โดยอาศัย กระบวนการเกี่ยวกับการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจการเรียนรู้ การบริหารจัดการ หลักสูตรและการสอน การพัฒนานักเรียน การพัฒนาครูและการส่งเสริมบรรยากาศ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมการเรียนรู้ กำกับติดตามนิเทศครู

ละอองดาว ปะโพธิง (2554:14) กล่าวว่าภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึงพฤติกรรม ที่ผู้บริหารแสดงออกถึงความรู้ และทักษะในการบริหารวิชาการ โดยเน้นเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียน การสอนและปฏิบัติงานในชั้นเรียนของครู เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ตามหลักสูตร ซึ่ง เกี่ยวกับการเตรียมสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในกระบวนการเรียนการสอน การติดตาม นิเทศการ

เรียนการสอน กำกับติดตามนิเทศครู เป็นคณะกรรมการอำนวยการหรือประสานงาน ส่งเสริมพันธภาพอันดีของบุคลากร เพื่อนำครูให้ทำกิจกรรมด้านวิชาการให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา

ศรุติพงษ์ ภูวัชรวรานนท์ (2554:29) กล่าวว่าภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง การปฏิบัติของผู้บริหารโรงเรียนที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อนำให้ครูและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนการสอน รวมทั้งการสร้างสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ได้ตามจุดมุ่งหมายและโครงสร้างสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร รวมทั้งการให้ความสำคัญต่อการพัฒนาวิชาชีพครู

วาสนา สารกรณ์ (2556:23) กล่าวว่าภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารในการใช้อิทธิพล กระบวนการให้ผู้ร่วมงานให้ความร่วมมือปฏิบัติกิจกรรมเพื่อนำไปสู่ความมีประสิทธิภาพทางการเรียนการสอนให้สำเร็จ บรรลุตามวัตถุประสงค์ตามที่กำหนด

นัยนา เตียงงา (2556:10) กล่าวว่าภาวะผู้นำทางวิชาการหมายถึงผู้ที่มีความรู้ความสามารถด้านการบริหารงานวิชาการการบริหารจัดการหลักสูตรการจัดการเรียนรู้มีการส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรและสนับสนุนด้านการเรียนของนักเรียนให้มีคุณภาพบรรลุตามที่คาดหวังไว้

สรุปได้ว่าภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้บริหาร แสดงออกถึงความรู้ ความสามารถ และทักษะในด้านการบริหารงานวิชาการ โดยเน้นเกี่ยวกับพฤติกรรมกรเรียนการสอน และการปฏิบัติงานในชั้นเรียนของครู เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ตามหลักสูตร ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเตรียมสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นกระบวนการเรียนการสอน กำกับติดตาม นิเทศการเรียนการสอน กำกับติดตามการนิเทศครูเป็นคณะกรรมการอำนวยการ หรือ ประสานงาน ส่งเสริมสัมพันธภาพอันดีของบุคลากร เพื่อนำครูให้ทำกิจกรรมทางด้านวิชาการให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา

1.3 ความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการ

การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นอีกทางหนึ่งที่จะช่วยให้เข้าใจแนวคิด หลักการ และทฤษฎีต่างๆ ที่จะนำไปประยุกต์ในการบริหารสถานศึกษา ซึ่งจะไปสู่ความมีประสิทธิภาพและความเป็นเลิศของสถานศึกษา นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญและความจำเป็นของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ดังนี้

รุ่ง แก้วแดง (2543: 278) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนว่า ภาพลักษณ์ของผู้บริหาร โรงเรียนจะต้องเปลี่ยนไป ผู้บริหารโรงเรียนยุคใหม่จะต้องมีความเป็นผู้นำทางวิชาการ (Instructional leadership) ที่เข้มแข็งเพื่อปฏิบัติกรบริหารโรงเรียนไปสู่ความมีประสิทธิภาพโดยการเสริมพลังผู้บริหาร โรงเรียนให้มีโอกาสใช้ความเป็นผู้นำ

อย่างเต็มศักยภาพ และหันมาทุ่มเทให้กับงานบริหาร โรงเรียนเป็นหลัก ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับครูและนักเรียนก็จะมีมากขึ้นด้วย

มณฑล รักรักษาพันธุ์ (2551: 14) ได้สรุปว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอนของครู และนำมาซึ่งความมีประสิทธิภาพในโรงเรียน โดยเฉพาะภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกให้ครูรับรู้อย่างชัดเจน นำมาซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยรวม คือ ประสิทธิภาพของการบริหารวิชาการและการปฏิบัติงานภายในโรงเรียน

ละอองดาว ปะโพธิง (2554: 15) ได้ศึกษาความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการจากนักวิชาการหลายท่านและสรุปว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและพฤติกรรมการสอนของครู ซึ่งเกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และความมีประสิทธิภาพในโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2544: 1) ได้ให้ความสำคัญกับภาวะผู้นำทางวิชาการและมองเห็นความจำเป็นที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยกล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการจะทำให้ผู้ร่วมงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เชื้อถือ ยอมรับ ศรัทธาและร่วมมือปฏิบัติงานตามภารกิจจนบรรลุผลเป้าหมายของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ชุมชนและสังคม เนื่องจากการกิจหลักของโรงเรียน คือ การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขโดยมีหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นแนวทางในการจัดการศึกษา

แนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สอดคล้องกับที่ รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2553: 37) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยมีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน ผู้บริหารมีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารตามบทบาทหน้าที่และโครงสร้างการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ผู้บริหารเป็นผู้นำครูในด้านวิชาการ ทำงานร่วมกับครู กระตุ้นให้คำแนะนำและประสานให้ครูทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ มอบหมายความรับผิดชอบไปให้ครูทุกคนที่จะหาแนวทางหรือวิธีการที่จะให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ การดำเนินการหรือการจัดกิจกรรมทุกชนิดที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนในสถานศึกษาเพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับคาร์เตอร์ และคิโอทซ์ (Carter and Kiotz, 1990 อ้างถึงใน ละอองดาว ปะโพธิง 2554: 15) ที่กล่าวว่าผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการจะให้ความสำคัญกับงานด้านวิชาการและครู ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นผู้นำการพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียน ผู้บริหารในลักษณะดังกล่าวจะยึดถือเอาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นเป้าหมาย หลักในการพัฒนา และส่งเสริมให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและการสอนและเน้นกิจกรรมการเรียนการสอนและการปฏิบัติในห้องเรียนของครู

จากแนวคิดความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและพฤติกรรมกรรมการสอนของครู ซึ่งเกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และควมมีประสิทธิผลในโรงเรียน ดังนั้นผู้บริหารควรรู้ภาวะผู้นำทางวิชาการในการ ส่งเสริมสนับสนุน ให้สมาชิกในองค์กร ร่วมมือกันในการดำเนินงานตามภารกิจที่กำหนดไว้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด

1.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ

ประสิทธิ์ เขียวศรี และคณะ (2548: 201-202) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขึ้นพื้นฐานมี 3 ด้าน รวมทั้งสิ้น 23 ข้อ ดังนี้

1. การจัดการโรงเรียน
 - 1.1 การวางแผนยุทธศาสตร์
 - 1.2 การวางแผนปฏิบัติการ
 - 1.3 การจัดโครงสร้างองค์การที่สนับสนุนการใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการ
 - 1.4 การบริหารการเปลี่ยนแปลง
 - 1.5 การระดมทรัพยากร
 - 1.6 การสร้างช่องทาง การมีส่วนร่วมตัดสินใจของฝ่ายบริหาร
2. การบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน
 - 2.1 การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
 - 2.2 การพัฒนาความสามารถและคุณภาพในการสอนของครู
 - 2.3 การนิเทศการสอนของครู
 - 2.4 การประเมินผลการเรียนการสอนของครูและนักเรียน
 - 2.5 การออกแบบการสร้างและการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
 - 2.6 การประสานงานหลักสูตร

2.7 การกำกับดูแลการใช้หลักสูตร

2.8 การกระตุ้นให้กำลังใจครูและนักเรียนในการเรียนการสอน

2.9 การสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียน

2.10 การบริหารเวลา พักพิสัยเวลาในการเรียนการสอน โดยทำตัวให้พบเห็นอยู่
เป็นนิจในโรงเรียนและชุมชน

3. การบริหารตนเอง ทีมงาน และชุมชน

3.1 การเป็นแบบอย่างคุณธรรมและจริยธรรม

3.2 การเป็นแบบอย่างในทางการเรียนการสอน

3.3 การยอมรับความแตกต่างทางความคิดและการกระทำของผู้อื่น

3.4 การคิดนอกกรอบ

3.5 การพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนให้มีความเป็นผู้นำ

3.6 การสื่อสาร

3.7 การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ร่วมงานและชุมชน

ฮอลลิงเจอร์ และเมอร์ฟี (Hallinger and Murphy, 1985 อ้างถึงใน ประสิทธิ์ เขียวศรี และคณะ 2548: 64-66) กล่าวถึงพฤติกรรมที่เป็นองค์ประกอบความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารไว้ 3 องค์ประกอบคือ การกำหนดภารกิจของโรงเรียน การจัดการด้านการเรียนการสอน และการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน ดังนี้ คือ

1. การกำหนดภารกิจของโรงเรียน (Defining the school mission) การกำหนดภารกิจของโรงเรียน เป็นการกำหนดกรอบขอบเขตงานที่โรงเรียนต้องรับผิดชอบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ และสร้างความเข้าใจในภารกิจดังกล่าวให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ

1.1 การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน (Framing school goals) การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนนั้นจะต้องมีความชัดเจน โดยเน้นที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ให้ทีมงานได้มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายทางวิชาการของโรงเรียน ซึ่งจะต้องรวมไปถึงการรับผิดชอบของคณะครู เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุด เป้าหมายในด้านการปฏิบัติงานจะต้องแสดงออกเป็นพฤติกรรมที่สามารถวัดได้ นอกจากนั้นเป้าหมายของโรงเรียนจะต้องมีลักษณะที่ถ่ายทอดครูในการที่จะไปสอนได้ตรงตามจุดประสงค์ในห้องเรียน

1.2 การสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน (Communicating school goals) การสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน ผู้บริหารต้องจัดให้มีขึ้น เพื่อให้ครู ผู้ปกครองและนักเรียนทราบโดยทั่วกันทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการ เช่น การประชุมคณะครู การชี้แจงในหนังสือคู่มือของโรงเรียน ฯลฯ และโดยรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ เช่น การพูดคุยกับครู เป็นต้น

2. การจัดการด้านการเรียนการสอน (Managing the instructional program) การจัดการด้านการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวกับการดูแล ส่งเสริม และสนับสนุนการสอนของครู การเรียนของนักเรียน และการประสานงานการจัดการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วย

2.1 การ นิเทศและ ประเมินผลด้าน การ สอน (Supervising and evaluating instruction) ผู้บริหารจะทำงานร่วมกับครูในด้านหลักสูตรและการสอน ผลงานของผู้บริหารจะต้องมั่นใจได้ว่าเป้าหมายของโรงเรียนถูกถ่ายทอดไปสู่การปฏิบัติในห้องเรียน ซึ่งรวมถึงการประสานเป้าหมายของโรงเรียนกับจุดประสงค์ของการเรียนในห้องเรียน ให้การสนับสนุนครูด้านการสอนให้ตรงตามจุดประสงค์ ควบคุมการสอนในห้องเรียน โดยการเชื่อมโยงอย่างไม่เป็นทางการ การให้ผลย้อนกลับกับครูทั้งในด้านการนิเทศและการประเมินผล โดยมีจุดประสงค์ที่จะทำเป็นรูปธรรมและให้ครูเป็นผู้นำวิธีการสอนที่เฉพาะเจาะจงไปปฏิบัติ ซึ่งจะมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในที่สุด

2.2 การประสานงานด้านการใช้หลักสูตร (Coordinating curriculum) เป็นพฤติกรรมการประสานงานกับครูด้านการนำหลักสูตรไปปฏิบัติให้เกิดผล จุดประสงค์ตามหลักสูตรต้องสัมพันธ์กับเนื้อหาที่สอนในห้องเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่สร้างความเข้าใจกับครูในโรงเรียนในด้านการนำเอาหลักสูตรไปปฏิบัติให้เกิดผล โดยครูสามารถทำการสอนให้ได้ผลตามความมุ่งหมายและเนื้อหาสาระในหลักสูตรให้มากที่สุด แต่การที่ผู้บริหารจะสามารถควบคุมกำกับให้การเรียนการสอนเป็นไปตามหลักสูตรได้นั้น จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่ใช้สอนในโรงเรียนให้ถ่องแท้เสียก่อน

2.3 การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน (Monitoring student progress) ในการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ผู้บริหารใช้ผลจากคะแนนทดสอบในการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน การประเมินหลักสูตร การประเมินด้านการสอน และการวัดผลความก้าวหน้าตามเป้าหมายของโรงเรียน

3. การสร้างบรรยากาศวิชาการในโรงเรียน (Promoting a positive school learning climate) บรรยากาศทางวิชาการในโรงเรียนจะเกี่ยวข้องกับบรรทัดฐานและทัศนคติของบุคลากรและนักเรียนในโรงเรียน ผู้บริหารจะมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน ทั้งด้านตัวครู นักเรียน และการเรียนการสอน รวมทั้งมาตรฐานทางวิชาการของโรงเรียนซึ่งประกอบด้วย

3.1 การควบคุมการใช้เวลาในการสอน (Protecting instructional time) เวลาที่ใช้ในการสอนของครูในห้องเรียนมักสูญเสียไปกับการแนะนำกฎเกณฑ์ในการเรียนให้กับเด็ก เด็กที่เข้าเรียนช้า รวมทั้งคำขอร้องต่างๆ จากสำนักงาน โรงเรียน ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนจะต้องหาทาง

ควบคุมกิจกรรมเหล่านี้ให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด โดยผลักดันให้เป็นนโยบายของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการนำนโยบายนี้ไปใช้ โดยการกำจัดสิ่งต่างๆ ที่จะทำให้การสอนในห้องเรียนหยุดชะงักลงได้ ก็จะสามารถเพิ่มเวลาในการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ และนักเรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

3.2 การส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ (Promoting professional development) โดยที่ผู้บริหารให้โอกาสแก่ครูในการพัฒนาวิชาชีพ โดยการจัดให้มีการฝึกอบรมเฉพาะประจำการ รวมทั้งช่วยให้ครูได้เรียนรู้ถึงการผสมผสานทักษะต่างๆ ตามโครงการพัฒนาบุคลากรและช่วยให้ครูสามารถนำไปใช้ในห้องเรียนได้

3.3 การดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิด (Maintaining high visibility) เป็นการเพิ่มปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับนักเรียนและครู ซึ่งปฏิสัมพันธ์อย่างไม่เป็นทางการแบบนี้ผู้บริหารจะได้รับข้อมูลมากมายในด้านความต้องการของนักเรียนและครู ผู้บริหารจะมีโอกาสสื่อสารเป้าหมายระดับต่าง ๆ ของโรงเรียนให้นักเรียนและครูทราบ ผู้บริหารจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการสร้างปฏิสัมพันธ์ทั้งกับครูและนักเรียน ทั้งนี้จะช่วยให้ได้ข้อมูลในการพัฒนาโรงเรียนและยังทำให้เกิดเจตคติที่ดี รวมทั้งพฤติกรรมที่พึงประสงค์ทั้งของครูและนักเรียน

3.4 การจัดสิ่งจูงใจให้กับครู (Providing incentives for teachers) เป็นการสร้างสิ่งที่เป็นแรงจูงใจให้กับบุคคลในโรงเรียนร่วมมือกันทำอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์ที่พึงปรารถนา เป็นการสร้างบรรยากาศเชิงบวกด้านการเรียนรู้ รวมทั้งการให้รางวัลและการให้การยอมรับ การทำงานของครู นับเป็นบทบาทที่สำคัญส่วนหนึ่งของผู้บริหารในการที่จะทำให้เกิดความพึงพอใจ รางวัลที่ไม่ใช่เป็นเงินเพียงอย่างเดียว หากแต่อาจจะเป็นคำชมเชยทั้งโดยส่วนตัวหรือการให้สังคมยอมรับ โดยการมอบใบประกาศเกียรติคุณและการให้รางวัลอย่างเป็นทางการเป็นต้น

3.5 การพัฒนาและการสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ (Developing and enforcing academic standards) มาตรฐานทางวิชาการที่สูงและมีความชัดเจน จะเป็นสิ่งที่จูงใจให้เกิดความคาดหวังซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในการปรับปรุงการเรียนของนักเรียน และมาตรฐานที่สูงขึ้นนี้จะแสดงให้เห็นจากจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้นของโรงเรียนในโอกาสต่อไป ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่ที่จะพัฒนาและดำรงไว้ซึ่งบรรยากาศในทางบวก ในที่ครูทำงานและในที่นักเรียนเรียน การปรับปรุงบรรยากาศจำเป็นต้องอาศัยทักษะในการสนองตอบต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง ทำให้เกิดการริเริ่มความคาดหวังและสภาพใหม่ ๆ ซึ่งจุดประสงค์สุดท้ายก็คือการปรับปรุงการเรียนการสอนนั่นเอง

คูร์ก (Krug, 1992 อ้างถึงใน ไกศยภัฏ เปลรินทร์ 2552: 97 -88) กล่าวถึงพฤติกรรมหรือการกระทำที่แสดงให้เห็นถึงภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพโดยจัดเป็นองค์ประกอบที่

สำคัญได้ 5 องค์ประกอบซึ่งถือว่าครอบคลุมกิจกรรมต่างๆ ของผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผล ดังนี้

1. การกำหนดพันธกิจ (Defining mission) งานวิจัยเกี่ยวกับโรงเรียนที่มีประสิทธิผลแสดงให้เห็นว่า จุดประสงค์ที่ระบุไว้ชัดเจนแล้วนั้น ต้องสื่อสารให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เข้าใจแจ่มแจ้งการจัดทำกรอบเป้าหมาย จุดประสงค์ และพันธกิจนั้น จะต้องไม่ประมาณการสูงเกินไป จุดประสงค์ที่ระบุชัดเจนต้องเป็นไปตามสภาพการณ์ ในช่วงเวลาหรือช่วงวิกฤติด้วยการปฏิบัติการโดยไม่มีพันธกิจที่ระบุชัดเจนนั้น ก็เหมือนกับการออกเดินทางที่ไม่มีจุดหมายในใจ
2. การบริหารหลักสูตรและการสอน (Managing curriculum and instruction) การสอนถือว่าเป็นการบริการเบื้องต้นของโรงเรียน ดังนั้น อย่างน้อยที่สุดผู้บริหาร โรงเรียนจะต้องรู้ขอบข่ายของรายวิชาที่สอน และรู้ความจำเป็นที่ต้องสอนรายวิชานั้น ๆ การมีพื้นฐานความรู้กว้าง ๆ ที่ผู้บริหารโรงเรียนสามารถนำพาผู้อื่นดำเนินการตามพันธกิจของโรงเรียนได้ ถือว่าเป็นสิ่งจำเป็น ผู้บริหารโรงเรียนสามารถให้ข้อมูลสารสนเทศและทิศทางแก่ครูเกี่ยวกับวิธีสอน และผู้บริหารควรใส่ใจและสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรอย่างจริงจัง
3. การนิเทศการสอน (Supervising teaching) ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทในการนิเทศการสอนโดยให้ถือว่าเป็นวิธีการพัฒนาครูอย่างจริงจังมากกว่าจะเป็นเพียงการนิเทศการสอนตามสภาพปัญหา (Clinic supervision) การประเมินการปฏิบัติงานเป็นการพิจารณาย้อนหลัง แต่ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นการมองไปข้างหน้า ซึ่งเรื่องนี้ต้องนำมาใส่ใจให้มาก ว่าเวลานี้ทำอะไรได้ ไม่ใช่มองว่าได้ทำอะไรแล้ว ผู้นำทางวิชาการต้องให้โอกาสครูได้พัฒนาวิชาชีพทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนด้วยเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพในตัวของครูแต่ละคนซึ่งจะช่วยเพิ่มพูนการเรียนรู้ของนักเรียนได้
4. การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน (Monitoring student progress) ถึงแม้ว่าตลอดที่รับคนเรียนจบเข้าทำงานจะเป็นการทดสอบขั้นสุดท้ายก็ตาม ผู้บริหารโรงเรียนยังต้องทำการตรวจสอบคุณภาพการเตรียมนักเรียน ผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผล จะต้องมียุทธศาสตร์หลากหลายในการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนและต้องทำการประเมินเป็นประจำ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องบอกความหมายของผลลัพธ์ได้อย่างชัดเจนเมื่อจำเป็น ผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ความสามารถในการทบทวนผลและใช้ผลนั้นช่วยครู ช่วยนักเรียน และช่วยผู้ปกครองในการพัฒนากลยุทธ์เพื่อปรับปรุงผลการเรียนการสอน ผู้บริหารโรงเรียนไม่สามารถจะตีความการประเมินในโรงเรียนทุกครั้ง แต่ก็ควรระบุให้ชัดเจนว่ามีความคาดหวังที่จะให้มีการทดสอบ การตีความและการสนองตอบ อีกทั้ง คาดหวังที่จะให้มีการกำกับติดตามกระบวนการทั้งหมด

5. การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน (Promoting instructional climate) โดยที่เมื่อบรรยากาศของโรงเรียนเป็นบรรยากาศที่แสดงว่าเห็นคุณค่าของการเรียนรู้และเป็นบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้บรรลุผลสำเร็จได้ จึงเป็นการยากที่จะไม่เรียนรู้ ผู้บริหาร โรงเรียน จึงต้องรับผิดชอบการสร้างบรรยากาศที่จะช่วยดึงพลังงานของครูและนักเรียนออกมา มีหลายวิธีการที่จะทำให้เกิดผลได้ เช่น การจัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและเป็นระเบียบ การจัดกิจกรรมที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ และให้เป็นที่เข้าใจโดยทั่วกันว่า สิ่งที่ดีเป็นสุดยอดคือการทำที่แต่ละคนได้ทำใน ส่วนของตนเองให้ดีที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดมีความคาดหวังอย่างมากกับ นักเรียน

2. การบริหารงานวิชาการ

2.1 ความหมายของการบริหารงานวิชาการ

พรสุริย์ สุทธนะวัฒน์ (2549: 29 – 30) ได้กล่าว การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนและการพัฒนาการเรียนการสอนให้มี ประสิทธิภาพ ครอบคลุมถึงการกำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบของบุคลากรสายวิชาการนั้น เพื่อให้ ผู้ปฏิบัติงานทุกฝ่ายได้ทราบและถือเป็นแนวปฏิบัติ

ปรียาพร วงศ์อนุ โจรจน์ (2535: 16) และรุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2553: 29) มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การบริหารงานวิชาการมีความหมายได้ 2 นัย คือ

1. ด้านกระบวนการดำเนินงาน การบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการ บริหารกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ตั้งแต่การกำหนด นโยบาย การวางแผน การปรับปรุงพัฒนา การเรียนการสอนตลอดจนการประเมินผลการสอน เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดมุ่งหมายของการศึกษา

2. ด้านงานของสถานศึกษา การบริหารงานวิชาการ หมายถึง งานการควบคุมดูแล หลักสูตรการสอน อุปกรณ์การสอน การจัดแบบเรียน คู่มือครู การจัดชั้นเรียน การจัดครูเข้าสอน กา ปรับปรุงการเรียนการสอน การฝึกอบรมครู การนิเทศการศึกษา การเผยแพร่งานวิชาการ การวัดผล การศึกษา การศึกษาวิจัย การประเมินมาตรฐานสถานศึกษา เป็นต้น

ปรียาพร วงศ์อนุ โจรจน์ และรุ่งชัชดาพร เวหะชาติ จึงสรุปว่าการบริหารงาน วิชาการ หมายถึง การบริหารสถานศึกษาโดยมีการจัดกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวกับการปรับปรุง พัฒนา การเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

สันติ บุญภิรมย์ (2552: 21-22) ได้ศึกษาความหมายจากนักวิชาการด้านบริหาร การศึกษา อาทิ ภิญ โย โสธร (2526) กมล ภูประเสริฐ (2544) และโรเบิร์ต เอส. ฟิสต์ (Robert S. Fiste, 1957) และสรุปว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารจัดการกิจกรรมทุกชนิดทุก ประเภทที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนและการบริหารสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการจัดการ เรียนการสอนเพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างราบรื่นเปรียบเสมือนเส้นเลือดใหญ่ไปหล่อ เลี้ยงหัวใจ การบริหารจึงเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดของงานวิชาการทำให้งานวิชาการเกิดพลวัต (Academic Affairs Dynamic) อยู่ตลอดเวลา ส่งผลต่อประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และคุณภาพของ สถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ละอองดาว ปะโพธิง (2554: 20) สรุปความหมายของการบริหารงานวิชาการว่า หมายถึง การดำเนินการกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียนซึ่งเกี่ยวกับการปรับปรุงการพัฒนาการเรียนการสอน ให้ได้ผลดีมีประสิทธิภาพ บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ตลอดจนกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง กับการสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอนไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมภายในหรือภายนอกห้องเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

2.2 หลักการบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นหัวใจหลักของสถานศึกษา ผู้บริหารต้องศึกษาแนวทางการ บริหารงานวิชาการ และจำเป็นต้องมีบุคลากรทางการศึกษาร่วมดำเนินการ โดยทั่วไปจะใช้วิธี กระจายอำนาจและความรับผิดชอบไปให้กับครูในโรงเรียน พวงรัตน์ วิกานนท์ (2538:4 อ้างในถึง ละอองดาว ปะโพธิง 2554: 22) ซึ่ง กิติมา ปริดีติลล (2532: 48-49 อ้างในถึง ละอองดาว ปะโพธิง) ได้นำเสนอขั้นตอนการบริหารงานวิชาการที่สอดคล้องกับการบริหารแบบ PDCA ดังนี้

2.2.1 **ขั้นวางแผน (Plan)** เป็นการจัดทำแผนงานที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือนโยบายของสถานศึกษา จัดให้มีคณะกรรมการที่ปรึกษาทางวิชาการให้กับครู และชี้แจงให้ครู เข้าใจวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายของการสอนในวิชาที่ตนเองรับผิดชอบ

2.2.2 **ขั้นปฏิบัติการ (Do)** เป็นการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบให้ผู้ปฏิบัติ สนับสนุนให้เกิดการร่วมมือกันทำงานวิชาการ มีเทคนิควิธีการในการมอบหมายงานให้ครูปฏิบัติ สร้างขวัญกำลังใจในการทำงาน

2.2.3 **ขั้นตรวจสอบ (Check)** เป็นการติดตามและประเมินผลในกาปฏิบัติงาน

2.2.4 **ขั้นปรับปรุง (Act)** เป็นการส่งเสริมให้ครูได้ปรับปรุงตนเองด้านวิชาการ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

2.3 ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการสถานศึกษา

ในการบริหารงานวิชาการ เป็นงานที่สำคัญมากของสถานศึกษา และมีขอบข่ายที่กว้างขวางมาก ดังที่มีนักวิชาการกล่าวไว้ ดังนี้

อำภา บุญช่วย , สุธี เอกอินทร์ และณรงค์ อักขิโสภา (2537, อ้างถึงใน สันติ บุญภิรมย์ 2552: 25-27) ได้นำเสนอขอบข่ายของงานวิชาการสถานศึกษาซึ่งแยกออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. งานประจำ งานวิชาการซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษา มีงานที่จะต้องปฏิบัติจัดทำอยู่หลายประเภท สำหรับงานประเภทที่จะต้องปฏิบัติเป็นประจำ (Routine) ประกอบด้วยงานต่างๆ คือ

- 1.1 งานจัดโปรแกรมการเรียนหรือแผนการสอนตามหลักสูตร
- 1.2 การจัดชั้นเรียน ห้องเรียน
- 1.3 จัดตารางสอน
- 1.4 โครงการสอนและบันทึกการสอน
- 1.5 จัดครูสอนแทน
- 1.6 การประเมินผลการเรียน การทดสอบแต่ละครั้ง
- 1.7 การสอบคัดเลือกนักเรียนใหม่
- 1.8 การปฐมนิเทศครูใหม่
- 1.9 การนิเทศภายใน
- 1.10 การพิจารณาแบบเรียน
- 1.11 การพิจารณาสื่อการเรียน
- 1.12 การสอนซ่อมเสริม
- 1.13 การส่งเสริมนักเรียนที่เรียนดีให้เพิ่มพูน
- 1.14 การจัดบริการเอกสารการใช้หลักสูตร
- 1.15 การจัดห้องวิชาการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน
- 1.16 การจัดให้มีการใช้ทรัพยากรบุคคลภายในสถานศึกษา
- 1.17 การจัดให้มีความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถานศึกษา
- 1.18 การส่งเสริมให้เด็กมาเรียนอย่างสม่ำเสมอ

2. งานโครงการ เป็นงานอีกประเภทหนึ่งของงานวิชาการที่มีการจัดทำเป็นครั้งเป็นคราวเมื่อเสร็จสิ้นก็หมดภารกิจ ประกอบด้วย งานต่างๆ คือ

- 2.1 ปฏิทินปฏิบัติงานของสถานศึกษาตลอดปีการศึกษา

- 2.2 คู่มือครู
- 2.3 คู่มือนักเรียน
- 2.4 จัดอัตรากำลัง
- 2.5 งบประมาณใช้จ่ายของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้
- 2.6 ชุมนุมวิชาการของนักเรียน
- 2.7 แผนปฏิบัติงานระยะต่างๆ

3. งานประกอบ หมายถึง งานที่จะต้องปฏิบัติจัดทำควบคู่กันไป ดังนั้นการดำเนินงานทางวิชาการจะต้องปฏิบัติงานอื่นๆ ควบคู่ไปด้วย ซึ่งจัดเป็นงานประกอบต่างๆ คือ

- 3.1 งานวัดผล ประกอบด้วยงานย่อย ได้แก่
 - 1) ทำข้อสอบทุกภาค สอบแก้ตัว
 - 2) รวบรวมผลการสอบ
 - 3) วิเคราะห์ข้อสอบ
 - 4) ลงทะเบียนเวลาเรียน
 - 5) ระเบียบแสดงผลการเรียน
- 3.2 งานแนะแนว ประกอบด้วยงานย่อยได้แก่
 - 1) ระเบียบสะสม
 - 2) บริการสนเทศ
 - 3) โปรแกรมการเรียน
 - 4) ทดสอบความถนัด ความสนใจ
 - 5) รับรองความประพฤติของนักเรียน
 - 6) จัดชุมนุมต่างๆ
 - 7) ปฐมนิเทศนักเรียน
 - 8) ประชุมผู้ปกครอง
 - 9) แนะนำการเรียนอาชีพ
 - 10) ทุนการศึกษา

3.3 งานโสตทัศนศึกษา

- 1) จัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอน
- 2) ผลิตอุปกรณ์การเรียนการสอน
- 3) เก็บรักษา
- 4) ซ่อมบำรุง

5) ให้บริการ

3.4 งานห้องสมุด ประกอบด้วยงานย่อย ได้แก่

- 1) งานห้องสมุด
- 2) จัดหาหนังสือ
- 3) เก็บรักษา ซ่อมแซม
- 4) จัดหมวดหมู่หนังสือ
- 5) จัดนิทรรศการต่างๆ ในห้องสมุด
- 6) ให้บริการ

3. แนวคิดเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.1 คุณภาพนักเรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (2551: 4-7) ได้นำข้อมูลที่ได้ศึกษาวิจัยและข้อมูลจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรและคุณภาพผู้เรียน โดยได้กำหนดวิสัยทัศน์ คือ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษา การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพ ซึ่งในการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางนั้น จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้

สมรรถนะสำคัญ ได้แก่

1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนคติของตนเอง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม
2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิด วิเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบเพื่อนำไปสู่องค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสม บนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและ ข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการใช้กระบวนการ ต่างๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหา และความขัดแย้งต่างๆ อย่างเหมาะสม

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือกและใช้ เทคโนโลยีด้านต่างๆ มีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้าน การเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้องเหมาะสมและมีคุณธรรม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ได้แก่

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

กล่าวโดยสรุป คุณภาพของผู้เรียน หมายถึง ความรู้ ความสามารถที่ได้จากการจัด ประสบการณ์ของผู้สอน และ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามมาตรฐานในหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 คือ คุณภาพในตัวผู้เรียน ที่มีความครอบคลุมในด้าน ความสามารถและทักษะ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข โดยมีมาตรฐานการศึกษาเป็นข้อกำหนด ตัวชี้วัดความสำเร็จ

3.2 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

นักวิชาการทางการศึกษาให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ต่าง ๆ ดังนี้ ศิริชัย กาญจนวาสี (2543: 52) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ การที่ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้เมื่อได้มีการเปลี่ยนแปลงปริมาณหรือคุณภาพของความรู้ ความสามารถ พฤติกรรม หรือลักษณะทางจิตใจ ถ้าการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายอันเป็นผลมา จากประสบการณ์การเรียนการสอนที่ครูผู้สอนอาจจัดขึ้นเพื่อการเรียนรู้นั้น สิ่งที่มีจุดมุ่งหมายจึงเป็นสิ่งที่

ผู้เรียนได้เรียนรู้ภายใต้สถานการณ์ที่กำหนดขึ้นซึ่งอาจเป็นความรู้หรือทักษะบางอย่าง (ส่วนใหญ่จะเน้นทักษะทางสมองหรือความคิด) อันบ่งบอกถึงสถานภาพของการเรียนที่ผ่านมา หรือสภาพการเรียนรู้ที่บุคคลนั้นได้รับ

สาคร กิ่งจันทร์ (2545: 14) ได้กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึงผลที่ได้จากการศึกษาเรียนรู้หรือผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สมบูรณ์ต้องประกอบด้วย ทักษะทางสมอง กลวิธีในการคิด ความรู้ความสามารถเกี่ยวกับข้อมูลทางภาษา ทักษะการคิด และทักษะปฏิบัติโดยสามารถจำแนกผลการเรียนตามพิสัยเป็นด้านพุทธิพิสัย ด้านทักษะพิสัย และจิตพิสัย จาการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหรือเครื่องมืออื่นทางจิตวิทยา

วาทัญญ บัวทอง (2548: 12) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นพฤติกรรมของบุคคลที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ การฝึกฝน เกิดเป็นพฤติกรรม หรือความสามารถเฉพาะตนเองของผู้เรียนที่แสดงถึงสมรรถภาพในด้านต่างๆ เช่น สมรรถภาพทางด้านสมอง ทำให้บุคคลเกิดความสามารถในการคิด สมรรถภาพทางด้านจิตใจที่เกี่ยวกับความรู้สึกและอารมณ์ สมรรถภาพทางการปฏิบัติที่เป็นการแสดงออกของกล้ามเนื้อในท่าต่างๆ ซึ่งวัดได้จากการทดสอบภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติ หรือทั้งสองทาง

ประยูร ไชยวรรณ (2548: 24) ได้กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง การที่ผู้เรียนได้บรรลุถึงความรู้ ทักษะ ความสำเร็จ และสมรรถภาพด้านต่างๆ ของสมองที่ได้พัฒนาขึ้นหลังจากการเรียนรู้ในวิชาต่าง ๆ ซึ่งสามารถวัดเป็นคะแนนได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชานั้นๆ ทั้งทางภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

ศศิธร สุริยา (2551: 14) ได้กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ ผลการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งทางด้านปัญญา ความคิด ทักษะการปฏิบัติ สารวัดได้โดยใช้เครื่องมือ วัดผล เพื่อตรวจสอบว่านักเรียนมีพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมายของการศึกษามากน้อยเพียงใด

คารอน (Caron) อ้างถึงใน กุสุมา พันธุ์ไพล 2544: 44) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นความสำเร็จในการเรียนรู้อันเนื่องมาจากความถนัดทางการเรียน ความสามารถส่วนตัวที่เข้าใจการสอนของครู ความพยายามในการเรียนและเวลาที่ใช้ในการเรียนของนักเรียน

สรุปความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้ว่า หมายถึง การที่นักเรียนได้รับประสบการณ์จากการสอนของครูทำให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านความคิด การกระทำทักษะในการปฏิบัติและเป็นสิ่งที่สามารถใช้เครื่องมือวัดได้

3.3 จุดมุ่งหมายของการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

นักวิชาการทางการศึกษาหลายท่านระบุว่า การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีจุดมุ่งหมายดังต่อไปนี้

เซอร์ อินโย (2540 อ้างถึงใน อุดรศักดิ์ ชันเงิน 2549: 35) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการประเมินผลทางการศึกษาว่า การวัดและประเมินผลนำไปใช้ในจุดมุ่งหมายหลายประการ ดังนี้

1. การประเมินผลเพื่อจัดตำแหน่ง ลักษณะของการประเมินผลแบบนี้จะนำข้อมูลที่ได้ไปจัดอันดับความสามารถของนักเรียน
2. การประเมินเพื่อเปรียบเทียบ เป็นการประเมินเพื่อบอกถึงอัตราความเจริญงอกงามว่าเพิ่มขึ้นจากเดิมมากน้อยเท่าใด
3. การประเมินเพื่อวินิจฉัย เป็นการประเมินเพื่อค้นหาข้อผิดพลาดหรือจุดบกพร่องในการเรียนของนักเรียน สามารถหาจุดอ่อนของความไม่เข้าใจในการเรียนทำให้ผู้สอนสามารถปรับปรุงการเรียนการสอนได้
4. การประเมินเพื่อพยากรณ์ นักเรียนบางคนไม่สามารถทราบได้ว่าตนเองถนัดอะไร ถ้าครูได้สอบวัดความถนัดของนักเรียนก็จะทราบความถนัดในด้านต่างๆ ของนักเรียนสามารถนำไปทำนายความสำเร็จในอนาคต นำไปใช้ในการแนะแนวเกี่ยวกับการเลือกอาชีพ การเลือกโปรแกรมการเรียนของนักเรียนได้เหมาะสม
5. การประเมินเพื่อตัดสิน ข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลสำเร็จ สามารถนำมาช่วยในการตัดสินใจได้ เช่น ครูใช้การสอนแบบบรรยายปรากฏว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ก็จะเป็นข้อมูลให้ครูเลือกใช้วิธีการสอนแบบอื่น
6. การประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ การเตรียมตัวสอบ นักเรียนได้ทำข้อสอบก็จะช่วยนักเรียนได้มากขึ้น เพราะในการเตรียมตัวสอบนักเรียนจะต้องอ่านหนังสือ ต้องสร้างความเข้าใจในบทเรียน อาจบันทึกย่อเพื่อให้เข้าใจในบทเรียนได้มากที่สุด การทำข้อสอบนักเรียนจะต้องแก้ปัญหา สิ่งเหล่านี้จะสร้างกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนให้เพิ่มมากขึ้น

สาคร กิ่งจันทร์ (2545: 15) ได้สรุปจุดมุ่งหมายของการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนว่า เพื่อให้ให้นักเรียนทราบถึงความก้าวหน้าในการเรียนรู้และประสบการณ์ เป็นการตัดสินใจผลการเรียนรู้และประสบการณ์ เป็นการตัดสินใจผลการเรียนรู้ของผู้เรียนซึ่งแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลง โดยทั่วไปจะทำการวัดเป็นตัวเลขวามีมากน้อยเพียงใด โดยการวัดนั้น จะทำขึ้นตามวัตถุประสงค์ของครูผู้สอน ในแต่ละครั้ง ซึ่งมีความแตกต่างตามเนื้อหา รวมทั้งเพื่อให้ทราบปริมาณและคุณภาพของการเรียนการสอนว่ามีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด ซึ่งสามารถวัดออกมาในรูปของคะแนน ทักษะ พฤติกรรม การรับรู้ ความก้าวหน้า เป็นข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพ ใช้แบบอิงกลุ่มหรืออิงเกณฑ์ขึ้นอยู่กับระดับการศึกษาของผู้เรียนรวมทั้งธรรมชาติของวิชา ซึ่งเป็นคุณลักษณะของการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วย

พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2548: 20-21) กล่าวว่า การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความมุ่งหมายหลายประการ ซึ่งครูอาจเลือกได้ตามความต้องการดังนี้

1. เพื่อสร้างแรงจูงใจ
2. เพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐาน
3. เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน
4. เพื่อวินิจฉัยข้อบกพร่อง
5. เพื่อตัดสินผลการเรียน
6. เพื่อจัดตำแหน่งหรือประเภท
7. เพื่อเปรียบเทียบระดับพัฒนาการ
8. เพื่อพยากรณ์หรือทำนาย
9. เพื่อประเมินค่า

เขาวดี วิบูลย์ศรี (2548: 9) กล่าวว่า การประเมินผลสามารถช่วยให้มีข้อมูลข่าวสารที่จะนำมาใช้ในการตัดสินใจเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ

สรุปได้ว่าจุดมุ่งหมายของการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อเป็นการประเมิน ให้ทราบว่าในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ผ่านมาทำให้เด็กมีความสามารถ หรือมีการเปลี่ยนแปลงอะไร อย่างไร หรือเป็นการตัดสินความก้าวหน้าของนักเรียน โดยการวัดนั้นจะเพิ่มขึ้นตามวัตถุประสงค์ของนักการศึกษาในแต่ละครั้งแตกต่างกันตามเนื้อหา รวมทั้งทำให้ทราบถึงประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนมีมากน้อยเพียงใด ซึ่งสามารถวัดออกมาได้ในรูปของคะแนนซึ่งเป็นข้อมูลแสดงความก้าวหน้าว่านักเรียนมีคุณภาพมากน้อยเพียงใด โดยใช้วิธีการวัดแบบอิงเกณฑ์หรืออิงกลุ่มขึ้นอยู่กับระดับของการศึกษารวมทั้งธรรมชาติของวิชา

3.4 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

บุญธรรม กิจปรีดีดาบริสุทธิ์ (2542: 44) ได้กล่าวสรุปไว้ว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดระดับความรู้ ความสามารถ และทักษะทางวิชาการที่ได้จากการเรียนรู้ สอดคล้องกับที่ บุญชม ศรีสะอาด (2545: 53) ที่ระบุว่าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Achievement test) เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดความรู้ความสามารถ ของบุคคลในด้านวิชาการ ซึ่งเป็นผลมาจากการเรียนรู้ในเนื้อหาสาระและตามจุดประสงค์ของวิชาหรือเนื้อหาทดสอบนั้น โดยบุญชม ศรีสะอาด กล่าวว่า การวัดผลสัมฤทธิ์ในวิชาต่างๆ ที่เรียนแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. แบบทดสอบอิงเกณฑ์ หมายถึง แบบทดสอบที่สร้างขึ้นตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม มีคะแนนจุดตัดหรือคะแนนเกณฑ์สำหรับใช้ตัดสินว่า ผู้เรียนมีความรู้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้หรือไม่วัดตรงตามจุดประสงค์เป็นหัวใจสำคัญของข้อสอบในแบบทดสอบประเภทนี้

2. แบบทดสอบอิงกลุ่ม หมายถึงแบบทดสอบที่มุ่งสร้างเพื่อให้ครอบคลุมหลักสูตร จึงสร้างตารางวิเคราะห์หลักสูตร ความสามารถในการจำแนกผู้สอบตามความเก่งความอ่อนไฉฉิว ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของข้อสอบประเภทนี้ การรายงานผลการสอบอาศัยคะแนนเมื่อเปรียบเทียบกับบุคคลอื่นๆ ที่ใช้เป็นกลุ่มเปรียบเทียบ

สมนึก ภัททิยชนี (2544: 73) ได้กล่าวสรุปไว้ว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง แบบทดสอบที่วัดสมรรถภาพสมองด้านต่างๆ ที่นักเรียนได้รับการเรียนรู้ผ่านมาแล้วซึ่งอาจแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเองและแบบทดสอบมาตรฐาน

เยาวดี วิบูลย์ศรี (2548: 16-23) มีความเห็นที่สอดคล้องกับสมนึก ภัททิยชนี โดยกล่าวว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ส่วนใหญ่ที่สร้างขึ้นจะมีความมุ่งหมายที่สำคัญ คือ ใช้เพื่อวัดผลการเรียนรู้ ด้านเนื้อหาวิชาและทักษะต่าง ๆ ของแต่ละสาขาวิชา ลักษณะของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์มีทั้งที่เป็นข้อเขียนและภาคปฏิบัติจริง แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์โดยทั่วไปแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์มาตรฐานและแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเองในชั้นเรียน

พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2548: 96) ได้ให้รายละเอียดมากขึ้นเกี่ยวกับแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ โดยกล่าวว่าเป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดความรู้ ทักษะและความรู้ความสามารถทางวิชาการที่ผู้เรียนได้เรียนรู้มาแล้วว่าบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้เพียงใด โดยทั่วไปแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเอง หมายถึงแบบทดสอบที่มุ่งวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเฉพาะกลุ่มที่ครูสอน เป็นแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเองใช้กัน โดยทั่วไปในสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบข้อเขียนซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1.1 แบบทดสอบอัตนัย เป็นแบบทดสอบที่กำหนดคำถามหรือปัญหา ให้ผู้ตอบเขียน โดยแสดงความรู้ ความคิด เจตคติได้อย่างเต็มที่

1.2 แบบทดสอบปรนัยหรือแบบให้ตอบสั้น ๆ เป็นแบบทดสอบที่กำหนดให้ผู้สอบเขียนคำตอบสั้น ๆ หรือมีคำตอบแบบจำกัดให้เลือกคำตอบ ผู้ตอบไม่มีโอกาสแสดงความรู้ ความคิด ได้อย่างกว้างขวางเหมือนแบบทดสอบแบบอัตนัย แบบทดสอบชนิดนี้แบ่งออกเป็น 4 แบบ คือ แบบทดสอบ ถูก – ผิด แบบทดสอบชนิดเติมคำ แบบทดสอบจับคู่ แบบทดสอบเลือกตอบ

1.3 แบบทดสอบมาตรฐาน หมายถึง แบบทดสอบที่มุ่งวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนทั่วไป ซึ่งสร้างโดยผู้เชี่ยวชาญ มีการวิเคราะห์อย่างดีจนมีคุณภาพ มีมาตรฐาน กล่าวคือ มีมาตรฐานในการดำเนินการสอบ วิธีการให้คะแนน และการแปลความหมายของคะแนน

ในปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการ ได้ทำการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อประเมินคุณภาพการศึกษาในระดับชาติ โดยการประเมินคุณภาพการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้แก่การทดสอบ O-NET

3.5 ผลสัมฤทธิ์จากการประเมินคุณภาพระดับชาติ (O-NET)

การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระบบโรงเรียน เป็นการวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนของนักเรียน ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และตามการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนของครูผู้รับผิดชอบ การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สะท้อนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของครูว่ามีประสิทธิภาพหรือไม่ จะได้นำไปปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

ปัจจุบันสภาพการดำเนินการจัดการศึกษาอยู่ในระหว่างการเปลี่ยนแปลงสถานศึกษาและเขตพื้นที่จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องร่วมกันเพื่อหาวิธีที่ดีที่สุด เหมาะสมที่สุด และจะนำผู้เรียนไปสู่ความสำเร็จ การตรวจสอบทบทวนจึงมีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งในการนำมาใช้เป็นกลไกในการปรับปรุง และพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง และจริงจัง (สำนักทดสอบทางการศึกษา 2547: 1)

การตรวจสอบมาตรฐาน หมายถึงการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่กำหนดตามเทคนิควิธีการที่เหมาะสม เพื่อนำข้อมูลนั้นมาเทียบกับเกณฑ์ ความคาดหวังไว้แล้วตัดสิน ระดับความสำเร็จ การตรวจสอบมาตรฐานการวัด และประเมินผลการเรียนจึงเป็นการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล ของสถานศึกษามาเทียบกับความคาดหวังที่กำหนดไว้ เพื่อนำผลที่ได้ไปพัฒนาภา คำนึงงานให้บรรลุเป้าหมาย (สำนักทดสอบทางการศึกษา 2547: 3)

การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (องค์การมหาชน) (National Institute of Educational Testing Service) เป็นการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต้องการวัดผ่านการจัดการทดสอบในระดับชาติ โดยจะทดสอบในชั้นที่จบชั้นสูงสุดของช่วงชั้นนั้นๆ ของแต่ละช่วงชั้น ดังนี้ ช่วงชั้นที่ 1 คือชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ช่วงชั้นที่ 2 คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ช่วงชั้นที่ 3 คือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ช่วงชั้นที่ 4 คือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 โดยสอบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3, 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3และ 6 ตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ในปีการศึกษา 2548 ทำการทดสอบความรู้ในกลุ่มสาระต่างๆ รวม 5 กลุ่มสาระ ได้แก่ กลุ่มสาระภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษาฯ และวัฒนธรรม และภาษาอังกฤษ ในปีการศึกษา 2550 ได้ทดสอบเพิ่มอีก 3 กลุ่มสาระ

ได้แก่ สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ และการงานอาชีพและเทคโนโลยี รวมเป็น 8 กลุ่มสาระในการสอบ O-NET (Ordinary National Educational Test) มีสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) เป็นผู้ดำเนินการออกข้อสอบทั่วประเทศ เพื่อจะได้นำผลการทดสอบลงในหลักฐานการศึกษาและใช้เป็นหลักฐานประกอบการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น นอกจากนี้ยังใช้ผลการสอบนี้เป็นข้อมูลสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นรายสถานศึกษาและรายบุคคลด้วย (สำนักทดสอบทางการศึกษา 2547: 4) ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ที่กล่าวถึงการประเมินมาตรฐานการศึกษาว่าให้สถานศึกษาจัดให้ผู้เรียนทุกคนในทุกระดับช่วงชั้นที่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนด (ป. 3, ป. 6, ม. 3 และ ม. 6) ได้รับการประเมินผลสัมฤทธิ์ในวิชาแกนหลักและคุณลักษณะที่สำคัญด้วยเครื่องมือมาตรฐานการทดสอบระดับชาติ มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 2554)

1. เพื่อกำหนดติดตามและควบคุมคุณภาพการจัดการศึกษาของชาติ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการประกันคุณภาพภายในระดับประเทศ
2. เพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับ สำหรับใช้ในกระบวนการตัดสินใจ และกำหนดแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระดับประเทศ ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับสถานศึกษา
3. เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐาน เปรียบเทียบความก้าวหน้าของ การจัดการศึกษา (สำนักทดสอบทางการศึกษา)

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยภายในประเทศ

สมพิศ นันทสิริพร (2545: บทคัดย่อ) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภาวะผู้นำกับพฤติกรรมสุขภาพของผู้บริหาร โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า (1) พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา เป็นผู้นำแบบมีประสิทธิผลสูงร้อยละ 70.32 และเป็นผู้นำแบบมีประสิทธิผลต่ำร้อยละ 29.68 สำหรับในกลุ่มผู้นำแบบมีประสิทธิผลสูง พบว่า เป็นนักพัฒนามากที่สุด ร้อยละ 17.19 นักบริหารร้อยละ 13.75 และผู้เผด็จการมีศิลปะร้อยละ 6.88 ตามลำดับ ส่วนผู้นำที่มีประสิทธิผลต่ำ พบว่าเป็นแบบผู้นำที่ทำงานมากที่สุด ร้อยละ 15 รองลงมาได้แก่นักบุญ ร้อยละ 7.80 ผู้ประนีประนอม ร้อยละ 4.38 และผู้เผด็จการ ร้อยละ 2.50 ตามลำดับ (2) ผู้บริหาร โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการ

ประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา มีพฤติกรรมสุขภาพในระดับดี (3) พฤติกรรมภาวะผู้นำกับพฤติกรรมสุขภาพของผู้บริหาร โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ไม่มีความสัมพันธ์กันในทางบวกหรือทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อกินันท์ นานาห์ (2545: บทคัดย่อ) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการบริหารงานวิชาการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น พบว่า

1. สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน โดยปฏิบัติมากเป็นอันดับแรกคือ ด้านการจัดการเรียนการสอนอันดับสุดท้าย คือ ด้านการวิจัยในชั้นเรียน

2. ปัญหาในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาพบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมาก ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน โดยมีปัญหามากอันดับแรกคือด้านการพัฒนาหลักสูตร และมีปัญหาอันดับสุดท้าย คือ ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา

3. ความต้องการในการบริหารงานวิชาการพบว่า มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ทั้งภาพรวมและรายด้าน โดยมีความต้องการมากอันดับแรก คือด้านการจัดการเรียนการสอน รองลงมา ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการพัฒนานุเคราะห์ ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านการวิจัยในชั้นเรียน และด้านการพัฒนาทรัพยากรสื่อและเทคโนโลยี ตามลำดับ

4. การเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการพัฒนานุเคราะห์ ด้านการวิจัยในชั้นเรียน และด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ส่วนปัญหาและความต้องการในการบริหารงานวิชาการไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ลักษณะอนงค์ เพชรสังหาร (2547: บทคัดย่อ) ศึกษาความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับคือ ศักยภาพการพึ่งตนเองในการพัฒนางานวิชาการ วิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง การแสวงหาความรู้ใหม่มาปรับใช้ ตลอดเวลาความเป็นผู้นำในการริเริ่มการใช้นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอน และการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารใช้ในการปฏิรูปการเรียนรู้

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ยกเว้น การให้สถานประกอบการ องค์กรชุมชน และองค์กรอื่นๆ มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับปานกลาง

สุพจน์ นาสมบัติ (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิสัยทัศน์และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่า

1. ผู้บริหารสถานศึกษา มีการสร้างวิสัยทัศน์อยู่ในระดับต่ำกว่าการพัฒนาวิสัยทัศน์ และการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์
2. ผู้บริหารสถานศึกษา มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมากในด้านการสร้างและพัฒนาค่านิยมร่วม และด้านความสามารถในการบริหารความขัดแย้งให้ประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร
3. วิสัยทัศน์ และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 ($r = 0.804$)
4. ความสามารถในการบริหารความขัดแย้งให้ประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร การพัฒนาวิชาชีพครู การสร้างและพัฒนาค่านิยมร่วมกัน และความสามารถในการคิด และวางแผนกลยุทธ์เป็นปัจจัยที่ดีที่สุดสามารถพยากรณ์วิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ได้ร้อยละ 65.30 ($R = 0.808$)
5. ปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ที่เป็นตัวทำนายร่วมต่อวิสัยทัศน์ ของผู้บริหารสถานศึกษา คือ ความสามารถในการบริหารความขัดแย้งให้ประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร การพัฒนาวิชาชีพครู การสร้าง และพัฒนาค่านิยมร่วม ความสามารถในการคิดและวางแผนกลยุทธ์

โยธิน สกุลเดช (2548) ศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 พบว่า

1. ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 ทั้ง 8 ด้านต่างร่วมพยากรณ์ได้ร้อยละ 4.5 โดยด้านที่สามารถพยากรณ์ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ บรรยากาศในโรงเรียนและการสนับสนุนการจัดการในชั้นเรียน

4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ดาแวนพอร์ต (Davenport, 1984 อ้างถึงใน ขวัญจิตต์ เนียมเกตุ 2552: 60) ได้ศึกษาการรับรู้ของผู้บริหารที่มีต่อพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติกิจกรรมของผู้บริหาร

และยังพบว่า งานในความรับผิดชอบที่ช่วยให้ผู้บริหารประสบความสำเร็จเกิดจากโปรแกรมทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

เลวิส Lewis (1884, อ้างถึงใน พัฒนา อำท้าว 2548: 9) ได้ศึกษาแบบของผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 4 แบบ ได้แก่ แบบของผู้นำทางวิชาการที่ยึดผู้บริหารเป็นศูนย์กลาง แบบที่ยึดครูเป็นศูนย์กลาง แบบที่มีการกระจายอำนาจ และแบบที่ยึดการกำกับดูแล ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารที่ประสบผลสำเร็จในงานมีผลโดยตรงจากความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร

ลิว Liu (1985, อ้างถึงใน ขวัญจิตต์ เนียมเกตุ (2552: 60) ได้วิเคราะห์พฤติกรรมผู้นำในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จ ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์สูงกับความสำเร็จของสถานศึกษา

เชพพาร์ด Sheppard (1996, อ้างถึงใน พัฒนา อำท้าว 2548, 36) ศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลครูใหญ่ต่อครู การศึกษาวิจัยแสดงให้เห็นว่าครูใหญ่ที่ใช้อิทธิพลและอำนาจไม่เป็นทางการ โดยใช้ทักษะมนุษยสัมพันธ์และการให้ความช่วยเหลือทางเทคนิควิชาการจะได้ผลดีกว่าการสั่งการตามตำแหน่ง ผู้บริหารที่พยายามชี้แจงค่านิยมของโรงเรียนมีทักษะ ปฏิสัมพันธ์ ช่วยเหลือสนับสนุนให้ครูเข้าใจวิสัยทัศน์ จะมีอิทธิพลด้านดีต่อครูทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

แม็กนุสัน (Magnuson, 1971: abstract) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการบริหารงานธุรการ โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะด้านส่วนตัวและวิชาชีพของผู้บริหารมีดังนี้ (1) คุณลักษณะด้านส่วนตัว ได้แก่ ความยุติธรรม มีความซื่อสัตย์ มีอารมณ์มั่นคง มีอารมณ์ขัน เปิดเผย เข้าใจง่าย มีความเยือกเย็น และเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เป็นต้น (2) คุณลักษณะด้านวิชาชีพ ได้แก่ มีความสามารถติดต่อกับผู้อื่นได้ดี มีความรู้ในวิชาการบริหารดี รู้จักการมอบหมายงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี มีความสามารถในการตัดสินใจ

สมิธ (Smith, 1974 : abstract) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของครูใหญ่ที่มีประสิทธิภาพพบว่าคุณลักษณะที่มีประสิทธิภาพเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ (1) สร้างสัมพันธภาพกับผู้บริหารระดับสูงกว่าโรงเรียนกับคณะกรรมการโรงเรียน (2) วางแผนและร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับคณะครูในโรงเรียน (3) สร้างความเข้าใจและมีการติดต่อระหว่างบ้านกับโรงเรียน (4) กระตุ้นให้ครูมีการพัฒนาทั้งด้านอาชีพและส่วนตัว (5) ทำให้เกิดความมั่นคงและความเชื่อมั่นในบรรยากาศของโรงเรียนและตัวครูใหญ่เอง (6) มีอุปการคุณ (8) พัฒนาตนเองในด้านวิชาการ (9) สร้างสามัคคี และทำงานร่วมกับครูในการส่งเสริมโรงเรียนของตนเอง (10) ทำงานตามโครงการ

พัฒนาต่างๆของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง (11) ทำงานอย่างมีสัมพันธภาพอันดียิ่งับชุมชน (12) เป็นผู้นำในทางวิชาการ (13) แสดงความสามารถในการสอนและการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จ โดยใช้เครื่องมือที่เรียกว่า Instructional Leadership Behavior Questionnaire (ILBQ) ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีความสัมพันธ์สูงกับความสำเร็จของโรงเรียน

แมคซิลแวน (Mcilvan, 1986: 1969-A) ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ภายใต้การฝึกอบรมประจำการเพื่อเป็นโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการใช้เครื่องมือของ ฮอลลิงเจอร์ (Hallinger, 1983, อ้างถึงใน วีรชาติ วัฒศรี 2549: 36) ที่เรียกว่า The Instructional Management Rating Scale Survey วัดความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ผลการวิจัยพบว่า ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารทำให้ผู้บริหารสามารถนิเทศงานวิชาการได้ และมีผลโดยตรงต่อการเปลี่ยนแปลงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนไปในทางที่ดีขึ้น

คิใจ (Kijai, 1987: 829 อ้างถึงใน วีรชาติ วัฒศรี 2549: 42-45) ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จจากปัจจัยพื้นฐาน 5 ประการ ได้แก่ บรรยากาศของโรงเรียน ภาพพจน์ของโรงเรียน ความเป็นผู้นำทางวิชาการ ความสามารถในการคิดคำนวณ และความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน ผลการศึกษาพบว่า ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีความสัมพันธ์สูงกับความสำเร็จของโรงเรียนสูงกว่าปัจจัยด้านอื่น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ โดยใช้การวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ มีรายละเอียด ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กาฬสินธุ์ทั้ง 3 เขต จำนวน 590 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล คือ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หรือ หัวหน้าวิชาการ

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ ทั้ง 3 เขต กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเคร์จซี่และมอร์แกน (Krejcie and Mogan, 1970: 608) ได้กลุ่มตัวอย่าง 226 โรงเรียน และสุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่างแต่ละเขต ดังนี้

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนประถมศึกษา

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
เขต 1	181	69
เขต 2	175	67
เขต 3	234	90
รวม	590	226

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

2.1.1 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ซึ่งผู้วิจัยประยุกต์ใช้แบบสอบถามของ ละอองดาว ปะโพธิง (2554: 55-56) แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการจำนวน 4 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา และตำแหน่ง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการสนับสนุนทรัพยากรการสอน ด้านการนิเทศการสอน และด้านการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 47 ข้อ แยกตามด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา 12 ข้อ
2. ด้านการสนับสนุนทรัพยากรการสอน 11 ข้อ
3. ด้านการนิเทศการสอน 11 ข้อ
4. ด้านการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ 13 ข้อ

2.1.2 แบบบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจากผลการประเมินระดับชาติ (O-NET) ปีการศึกษา 2556 มีลักษณะเป็นตาราง 4 ช่อง ประกอบด้วย ลำดับชื่อโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษา และคะแนนเฉลี่ยของ 8 กลุ่มสาระ คือ กลุ่มสาระภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ภาษาต่างประเทศ สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ และการงานอาชีพและเทคโนโลยี

2.2 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

2.2.1 แบบสอบถาม

- 1) ผู้วิจัยปรับปรุงแบบสอบถามตอนที่ 1 ปรับภาษาและคำศัพท์ในแบบสอบถามตอนที่ 2 ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยและแบบการวิจัย
- 2) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความเหมาะสมและความสอดคล้องด้านเนื้อหาโดยแบบสอบถามของละอองดาว ปะโพธิง ที่ผู้วิจัยนำมาประยุกต์ใช้มีค่าความเที่ยง (Reliability) จากการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach) เท่ากับ 0.90 (ละอองดาว ปะโพธิง 2554: 57)

3) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปจัดพิมพ์และนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2.2 แบบบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

1) ผู้วิจัยนำเสนอแบบบันทึกข้อมูลต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณา

2) ผู้วิจัยนำแบบบันทึกข้อมูลมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่

ปรึกษา

3) ผู้วิจัยจัดพิมพ์แบบบันทึกข้อมูล และนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัย ได้ดำเนินการ ดังนี้

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

3.1.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากสาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจากการประเมินคุณภาพระดับชาติ (O-NET) ประจำปีการศึกษา 2556 จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ ทั้ง 3 เขต

3.1.2 ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารวิชาการ (ผลการทดสอบ O-NET) ด้วยตนเอง

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

3.2.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากสาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ทั้ง 3 เขต

3.2.2 ผู้วิจัยนำหนังสือจากผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาทั้ง 3 เขต พร้อมแบบสอบถามส่งไปยังโรงเรียน โดยผ่านผู้บริหาร เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้รองผู้อำนวยการ หรือ หัวหน้าวิชาการ เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม

3.2.3 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่างเดือน สิงหาคม – เดือนกันยายน 2557 โดยส่งแบบสอบถามไปทั้งสิ้น จำนวน 226 ฉบับ

3.2.4 ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนครบทั้ง 226 ฉบับ เมื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามพบว่า มีแบบสอบถามที่สมบูรณ์สามารถนำมาวิเคราะห์ได้จำนวน 226 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยแบ่งการวิเคราะห์เป็น 2 ส่วน ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

4.1.1 นำคะแนนจากการประเมินคุณภาพระดับชาติ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (O – NET) ปีการศึกษา 2556 ของสถานศึกษาแต่ละแห่งมาวิเคราะห์ หาค่าเฉลี่ยและร้อยละ เพื่อเป็นภาพรวมของประเทศ

4.1.2 นำคะแนนจากการประเมินคุณภาพระดับชาติ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2556 ของสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ ทั้งหมดมาวิเคราะห์ หาค่าเฉลี่ยและร้อยละ

4.1.3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับประเทศกับระดับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ และจำแนกคุณภาพออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มโรงเรียนที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และกลุ่มโรงเรียนที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียงโดยใช้เกณฑ์ดังนี้

โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำ หมายถึง โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ (ร้อยละ 42.63)

โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูง หมายถึง โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ (ร้อยละ 42.63)

4.1.4 การวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดย การคำนวณหาค่าความถี่และค่าร้อยละ แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

4.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เกณฑ์การตัดสินค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หรือหัวหน้าวิชาการกำหนดเป็น 5 ระดับ ตามเกณฑ์ของวีรชาติ วิชาศรี (2549: 54) ดังนี้

- 4.51-5.00 หมายถึง ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการในระดับมากที่สุด
- 3.51-4.50 หมายถึง ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการในระดับมาก
- 2.51-3.50 หมายถึง ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการในระดับปานกลาง
- 1.51-2.50 หมายถึง ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการในระดับน้อย
- 1.00-1.50 หมายถึง ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการในระดับน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และแปลความหมายของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (ยุกต์ โภยวรรณ 2545 อ้างถึงใน ละอองดาว ปะโพธิง 2554: 59) ดังนี้

- 0.80-1.0 หมายถึง มีความสัมพันธ์สูงมาก
- 0.60-0.79 หมายถึง มีความสัมพันธ์ค่อนข้างสูง
- 0.40-0.59 หมายถึง มีความสัมพันธ์ปานกลาง
- 0.20-0.39 หมายถึง มีความสัมพันธ์น้อย
- 0.00-0.19 หมายถึง มีความสัมพันธ์น้อยมาก

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษากาฬสินธุ์ ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 4 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ปีการศึกษา 2556

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์

ตอนที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจากผลการประเมินคุณภาพระดับชาติของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ ในปี 2556 แสดงในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจากผลการประเมินคุณภาพระดับชาติของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ ในปี 2556

เขตพื้นที่การศึกษา	จำนวนสถานศึกษา	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปี 2556	
		สูง	ต่ำ
เขต 1	69	27	42
เขต 2	67	61	6
เขต 3	90	49	41
รวม	226	137	89
คิดเป็นร้อยละ	100	60.62	39.38

จากตารางที่ 4.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจากผลการประเมินคุณภาพระดับชาติของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ในปี 2556 เฉลี่ยทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้พบว่า โดยภาพรวมมีสถานศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงจำนวน 137 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 60.62 และสถานศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำ จำนวน 89 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 39.38

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา ตำแหน่งในสถานศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

		ข้อมูลส่วนตัว	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ	1.1 ชาย		190	84.07
	1.2 หญิง		36	15.93
	รวม		226	100.00
2. อายุ	2.1 ไม่เกิน 30 ปี		0	0.00
	2.2 31 – 40 ปี		98	43.40
	2.3 41 - 50 ปี		90	39.80
	2.4. 51 ปีขึ้นไป		38	16.80
	รวม		226	100.00
3. วุฒิการศึกษา	3.1 ปริญญาตรี		45	19.90
	3.2 ปริญญาโทหรือสูงกว่า		181	80.10
	รวม		226	100.00
4. ตำแหน่งใน สถานศึกษา	4.1 รองผู้อำนวยการฝ่าย วิชาการ		76	33.60
	4.2 หัวหน้าวิชาการ		150	66.40
	รวม		226	100.00

จากตารางที่ 4.2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในภาพรวม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 84.07 มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี และ 41 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 43.40 และ 39.80 ตามลำดับ และมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทหรือสูงกว่า คิดเป็นร้อยละ 80.10

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ แสดงในตารางที่ 4.3 – 4.8

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
สถานศึกษา ในภาพรวม และรายด้าน

(n = 226)			
ภาวะผู้นำทางวิชาการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร	4.25	0.17	มาก
2. ด้านการสนับสนุนทรัพยากรการสอน	3.95	0.22	มาก
3. ด้านการนิเทศการสอน	3.83	0.45	มาก
4. ด้านการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ	3.98	0.12	มาก
รวม	4.00	0.18	มาก

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 3 เขต มีภาวะผู้นำทางวิชาการโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.18) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.17) รองลงไป คือ ด้านการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.12) ด้านการสนับสนุนทรัพยากรการสอน ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.22) และด้านนิเทศการสอน ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.45) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

(n=226)

ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ผู้บริหารสร้างความตระหนักให้ครูเห็นความสำคัญของหลักสูตร	4.29	0.56	มาก
2. ผู้บริหารพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในหลายรูปแบบเช่น การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน	4.38	0.51	มาก
3. ผู้บริหารกำหนดครูผู้รับผิดชอบในการประสานงานด้านการใช้หลักสูตรอย่างชัดเจน	4.03	0.63	มาก
4. ผู้บริหารร่วมกับครูจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานและความต้องการของท้องถิ่นและผู้เรียน	4.56	0.51	มาก
5. ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นของผู้นำชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	3.97	0.70	มาก
6. ผู้บริหารจัดสรรงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ เพื่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเหมาะสมและเพียงพอ	4.14	0.56	มาก
7. ผู้บริหารจัดกิจกรรมนิเทศ กำกับ ติดตาม การใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง	4.21	0.47	มาก
8. ผู้บริหารประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง	4.35	0.59	มาก
9. ผู้บริหารนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	4.20	0.59	มาก
10. ผู้บริหารสรุปผลการดำเนินงานการใช้หลักสูตรสถานศึกษา พร้อมทั้งแจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ	4.08	0.50	มาก
11. ผู้บริหารจัดทำการใช้หลักสูตรสถานศึกษา	4.31	0.51	มาก
12. ผู้บริหารเผยแพร่คู่มือการใช้หลักสูตรสถานศึกษาให้ครูได้นำไปใช้อย่างทั่วถึง	4.43	0.56	มาก
รวมเฉลี่ย	4.25	0.17	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคพื้นดินทั้ง 3 เขต มีภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D = 0.17) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารร่วมกับครูจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานและความต้องการของท้องถิ่นและผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D.= 0.51) และผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นของผู้นำชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.97$, S.D = 0.70)

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการสนับสนุนทรัพยากรการสอน

(n = 226)			
ด้านการสนับสนุนทรัพยากรการสอน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ผู้บริหารจัดสรรงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตสื่อการสอนอย่างเพียงพอ	3.82	0.48	มาก
2. ผู้บริหารร่วมกับชุมชนพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของครูและนักเรียน	4.19	0.50	มาก
3. ผู้บริหารจัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ความรู้แก่ครูในการสร้างและใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน	4.13	0.44	มาก
4. ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูได้ทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อนำมาปรับปรุงการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนการสอน	3.51	0.54	มาก
5. ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูผลิตสื่อหรือนวัตกรรมเพื่อนำมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน	3.67	0.56	มาก
6. ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย	3.87	0.54	มาก
7. ผู้บริหารร่วมกับครูศึกษา วิเคราะห์ คัดเลือกหนังสือที่มีคุณภาพสำหรับนักเรียน	3.91	0.71	มาก
8. ผู้บริหารพัฒนาห้องสมุดให้เอื้อต่อการเรียนรู้	4.06	0.53	มาก
9. ผู้บริหารจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูในโรงเรียนเกี่ยวกับเทคนิค วิธีการจัดทำและใช้สื่อการเรียนการสอน	3.96	0.56	มาก

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

(n = 226)

ด้านการสนับสนุนทรัพยากรการสอน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
10. ผู้บริหารจัดให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือศึกษาดูงานกับครูต่างโรงเรียนเกี่ยวกับเทคนิค วิธีการจัดทำและใช้สื่อการเรียนการสอน	4.08	0.54	มาก
11. ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้เข้าร่วมแข่งขันเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อหรือนวัตกรรมการเรียนการสอนทั้งในระดับโรงเรียนและระดับประเทศ	4.24	0.70	มาก
รวมเฉลี่ย	3.95	0.22	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ทั้ง 3 เขต มีภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการสนับสนุนทรัพยากรการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$, S.D = 0.22) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้เข้าร่วมแข่งขันเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อหรือนวัตกรรมการเรียนการสอนทั้งในระดับโรงเรียนและระดับประเทศมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.24$, S.D = 0.70) และผู้บริหารสนับสนุนให้ครูได้ทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อนำมาปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.51$, S.D = 0.54)

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
สถานศึกษาด้านการนิเทศการสอน

(n = 226)

ด้านการนิเทศการสอน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ผู้บริหารจัดโครงสร้างการนิเทศการสอนทั้งในระดับโรงเรียน และระดับกลุ่มสาระฯ	3.71	0.74	มาก
2. ผู้บริหารกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของครูที่ เกี่ยวข้องกับการนิเทศอย่างชัดเจน	3.80	0.74	มาก
3. ผู้บริหารแจ้งนโยบายการนิเทศการสอนให้ครูได้รับทราบอย่าง ชัดเจน	3.83	0.65	มาก
4. ผู้บริหารสร้างความตระหนักและทำให้ครูเข้าใจเกี่ยวกับการ นิเทศการสอน	4.35	0.67	มาก
5. ผู้บริหารสร้างความตระหนักและทำให้ครูเข้าใจเกี่ยวกับการ นิเทศการสอน	4.35	0.67	มาก
6. ผู้บริหารสำรวจความต้องการของครูในการนิเทศการสอน	4.22	0.67	มาก
7. ผู้บริหารกำหนดแผนงานหรือโครงการนิเทศการสอนอย่าง ชัดเจน	3.86	0.87	มาก
8. ผู้บริหารกำหนดงบประมาณเพื่อสนับสนุนการนิเทศการสอน อย่างเพียงพอและเหมาะสม	4.10	0.63	มาก
9. ผู้บริหารร่วมกับครูพัฒนาเครื่องมือในการประเมินผลการนิเทศ การสอนตามแผนงาน/โครงการที่กำหนดไว้โดยคำนึงถึงความ ต้องการ	3.90	0.76	มาก
10. ผู้บริหารร่วมกับครูที่รับผิดชอบดำเนินการนิเทศการสอนตาม แผนงาน/โครงการที่กำหนดไว้โดยคำนึงถึงความต้องการของ ครูและสภาพปัญหาที่มีอยู่	3.88	0.66	มาก
11. ผู้บริหารประเมินผลสำเร็จของการนิเทศและประชุมชี้แจงเพื่อ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคณะครูทั้งโรงเรียน	3.85	0.75	มาก
12. ผู้บริหารนำผลที่ได้จากการนิเทศมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา เพื่อให้งานนิเทศมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	2.61	0.82	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.83	0.45	มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ทั้ง 3 เขต มีภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการนิเทศการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$, S.D = 0.45) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารสร้างความตระหนัก และทำให้ครูเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการสอนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($X = 4.35$, S.D = 0.67) และผู้บริหาร นำผลที่ได้จากการนิเทศมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาเพื่อให้งานนิเทศมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 2.61$, S.D = 0.82)

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษา ด้านการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ

(n = 226)

ด้านการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูได้ไปสัมมนา ศึกษาดูงานนอกสถานที่ เพื่อให้ครูได้มีโอกาสพบปะ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับ บุคคลอื่น	3.93	0.69	มาก
2. ผู้บริหารสนับสนุนส่งเสริมให้ครูได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เพื่อนำความรู้และประสบการณ์มาพัฒนาการจัดกิจกรรมการ เรียนการสอน	4.00	0.75	มาก
3. ผู้บริหารให้เกียรติและรับฟังความคิดเห็นของครู	3.97	0.81	มาก
4. ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อข้อ ใจในการปฏิบัติงาน	3.83	0.74	มาก
5. ผู้บริหารยกย่องชมเชยครูที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ดีด้วยวิธีการ ต่างๆ เช่น กล่าวชมเชยในที่ประชุมมอบเกียรติบัตร ฯลฯ	3.84	0.83	มาก
6. ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูที่มีความสามารถพิเศษได้แสดง ความสามารถอย่างเต็มศักยภาพ เช่น ส่งไปแข่งขันหรือให้เป็น วิทยากรในการอบรมให้ความรู้แก่เพื่อนครูด้วยกัน	4.05	0.70	มาก
7. ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูได้สอนตรงตามวิชาเอกหรือตาม ความถนัด	3.94	0.79	มาก
8. ผู้บริหารมอบหมายตำแหน่งหน้าที่ตามความสามารถและความ ถนัดของครูแต่ละคน	3.96	0.72	มาก

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

(n = 226)				
ด้านการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ		\bar{X}	S.D.	ระดับ
10.	ผู้บริหารสร้างบรรยากาศการทำงานที่เป็นมิตร เกื้อกูลและเป็นกันเอง	3.98	0.77	มาก
11.	ผู้บริหารจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานให้ได้อย่างเพียงพอและเหมาะสม	4.31	0.60	มาก
12.	ผู้บริหารมอบหมายตำแหน่งหน้าที่ตามความสามารถและความถนัดของครูแต่ละคน	3.96	0.72	มาก
13.	ผู้บริหารสร้างบรรยากาศการทำงานที่เป็นมิตร เกื้อกูลและเป็นกันเอง	3.98	0.77	มาก
14.	ผู้บริหารจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานให้ได้อย่างเพียงพอและเหมาะสม	4.31	0.60	มาก
15.	ผู้บริหารให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อให้ครูมีกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่	3.92	0.66	มาก
16.	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การประเมินความดีความชอบ	4.02	0.82	มาก
17.	ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลภายในโรงเรียน	4.03	0.68	มาก
รวมเฉลี่ย		4.00	0.18	มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ทั้ง 3 เขตมี ภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D = 0.18) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานให้ได้อย่างเพียงพอและเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.31$, S.D = 0.60) และผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อข้องใจในการปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.83$, S.D = 0.74)

**ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
สถานศึกษากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ทั้ง 3 เขต**

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ ใช้การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (r) แล้วนำค่า r ไปทดสอบนัยสำคัญที่ระดับ .01 ผลการวิเคราะห์แสดงในตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

ภาวะผู้นำทาง วิชาการของ ผู้บริหาร	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร				ผลสัมฤทธิ์	
	ด้านการ บริหาร จัดการ หลักสูตร	ด้านการ สนับสนุน ทรัพยากร การสอน	ด้านการ นิเทศ การสอน	ด้านการ เสริมสร้าง ขวัญและ กำลังใจ	ทางการ เรียนของ นักเรียน	ค่าเฉลี่ย รวม
ด้านการบริหาร จัดการหลักสูตร	1.00	- 0.068	- 0.018	- 0.223*	0.075	0.229*
ด้านการสนับสนุน ทรัพยากรการสอน	- 0.068	1.00	0.108	0.128	- 0.196	0.460*
ด้านการนิเทศการ สอน	- 0.018	0.108	1.00	0.122	0.011	0.708*
ด้านการเสริมสร้าง ขวัญและกำลังใจ	- 0.223*	0.128	0.122	1.00	0.067	0.580*
ค่าเฉลี่ยรวม	0.229*	0.460*	0.708*	0.580*	0.003	1.00

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.8 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ในภาพรวมไม่พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกที่ระดับนัยสำคัญ .01 ($r = 0.003$) ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย

เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการสนับสนุนทรัพยากรการสอน มีความสัมพันธ์เชิงลบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับน้อยมาก ($r = -0.196$) ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารแต่ละด้าน พบว่ามีความสัมพันธ์กันเชิงลบระหว่างด้านในระดับน้อยมากและน้อย โดยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร มีความสัมพันธ์เชิงลบกับด้านการสนับสนุนทรัพยากรการสอน และด้านการนิเทศการสอน ในระดับน้อยมาก ($r = -0.068$ และ -0.018) ตามลำดับ และมีความสัมพันธ์เชิงลบกับด้านการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ ในระดับน้อย ($r = -0.223^*$)

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย มีดังนี้

1.1.1 เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์

1.1.2 เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์

1.1.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์

1.2 สมมติฐานการวิจัย

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

1.3 วิธีดำเนินการวิจัย

1.3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ ทั้ง 3 เขต จำนวน 590 โรงเรียน

2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ ทั้ง 3 เขต จำนวน 226 โรงเรียน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเคร็จซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan 1970: 608) และใช้วิธีการสุ่มกลุ่ม

ตัวอย่างอย่างง่าย โดยผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หรือ หัวหน้าวิชาการ โรงเรียน
ละ 1 คน

1.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

- 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ
- 2) แบบบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจากผลการประเมินคุณภาพระดับชาติ (O-NET) ปีการศึกษา 2556

1.3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 226 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์ครบจำนวน 226 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ในส่วนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ผู้วิจัยค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับผลการประเมินคุณภาพระดับชาติ (O-NET) ปีการศึกษา 2556 จากเอกสารทางราชการของทั้ง 3 เขต

1.3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ มาดำเนินการวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้ค่าสถิติดังนี้

- 1) การวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการ วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)
- 2) การวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน จากการประเมินคุณภาพระดับชาติ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2556 (O – NET) วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยและร้อยละ ทั้งในระดับชาติและระดับเขตพื้นที่ และจำแนกสถานศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มโรงเรียนที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และกลุ่มโรงเรียนที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

1.4 ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรบุรี ศรีรูปได้ดังนี้

1.4.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคพื้นดิน ทั้ง 3 เขต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา รองลงมาคือ ด้านการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ ด้านการสนับสนุนทรัพยากรการสอน และด้านการนิเทศการสอน ตามลำดับ

ด้านบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ผู้บริหารร่วมกับครูจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานและความต้องการของท้องถิ่นและผู้เรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นของผู้นำชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

ด้านการสนับสนุนทรัพยากรการสอน เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้เข้าร่วมแข่งขันเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อหรือนวัตกรรมการเรียนการสอนทั้งในระดับโรงเรียนและระดับประเทศ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูได้ทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อนำมาปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ด้านการนิเทศการสอน เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ผู้บริหารสร้างความตระหนักและทำให้ครูเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการสอน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ผู้บริหารนำผลที่ได้จากการนิเทศมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาเพื่อให้งานนิเทศมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ด้านการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ผู้บริหารจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานให้อย่างเพียงพอและเหมาะสม ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อข้องใจในการปฏิบัติงาน

1.4.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจากผลการประเมินคุณภาพระดับชาติของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคพื้นดินในปี 2556 เฉลี่ยทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้พบว่า โดยภาพรวมมีสถานศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงคิดเป็นร้อยละ 60.62 และสถานศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำ คิดเป็นร้อยละ 39.38

1.4.3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ในภาพรวมไม่พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกที่ระดับนัยสำคัญ .01 ($r = 0.003$) ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย

เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการสนับสนุนทรัพยากรการสอน มีความสัมพันธ์เชิงลบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในระดับน้อยมาก ($r = -0.196$)

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารแต่ละด้าน พบว่ามีความสัมพันธ์กันเชิงลบระหว่างด้านในระดับน้อยมากและน้อย โดยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร มีความสัมพันธ์เชิงลบกับด้านการสนับสนุนทรัพยากรการสอน และด้านการนิเทศการสอน ในระดับน้อยมาก ($r = -0.068$ และ -0.018) ตามลำดับ และมีความสัมพันธ์เชิงลบกับด้านการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ ในระดับน้อย ($r = -0.223^*$)

2. อภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ทั้ง 3 เขต ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา รองลงมาคือด้านการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ ด้านการสนับสนุนทรัพยากรการสอน และด้านการนิเทศการสอน ตามลำดับ มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

2.1 ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ที่ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการหรือหัวหน้าวิชาการเห็นว่าผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการมากที่สุดคือ ผู้บริหารร่วมกับครูจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานและความต้องการของท้องถิ่นและผู้เรียน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากในช่วงระยะเวลาเพียง 10 ปีตั้งแต่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานถึง 2 ครั้ง คือ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 และเปลี่ยนมาเป็นหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ในปัจจุบัน โดยหลักสูตรการศึกษาเป็นเพียงหลักสูตรแกนกลางที่ใช้กันทั่วประเทศ แต่โรงเรียนจะต้องจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขึ้นมาใช้เองเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 27 ระบุว่าให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิต และ การประกอบอาชีพ ตลอดจนการศึกษาต่อ และให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่

จัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสภาพในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ นอกจากนี้ในหมวดที่ 6 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ยังได้กำหนดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก จึงส่งผลให้ผู้บริหารมีความตระหนัก ตื่นตัว ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยการใฝ่หาความรู้ การเข้าร่วมอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตร ประกอบกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ก็มุ่งพัฒนาด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยจัดการอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ให้แก่ผู้บริหารและบุคลากรอย่างต่อเนื่อง หลังจากผ่านการอบรมแล้ว ผู้บริหารก็ได้ประชุมครูเพื่อจัดทำหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรร่วมกัน โดยรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการหรือหัวหน้าวิชาการซึ่งเป็นผู้ตอบแบบสอบถามมีบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องโดยตรง ดังนั้น การปรับเปลี่ยนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญกับ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา นอกจากนี้ เมื่อพิจารณารายชื่อในด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า ชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงในลำดับรองลงไปคือ ผู้บริหารเผยแพร่คู่มือการใช้หลักสูตรสถานศึกษาให้ครูได้นำไปใช้อย่างทั่วถึง และผู้บริหารพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในหลายรูปแบบ เช่น การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ และการศึกษาดูงาน เป็นต้น ซึ่งยืนยันว่าผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญจิตต์ เนียมเมศ (2552: 81) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช และพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการบริหารจัดการหลักสูตร อยู่ในระดับมาก

อย่างไรก็ดี ในข้อที่รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและหัวหน้าวิชาการเห็นว่าผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการน้อยกว่าข้ออื่นๆ คือ ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นของผู้นำชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาจัดขึ้นเพียงภาคเรียนละครั้ง โดยวาระการประชุมไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องหลักสูตรเนื่องจาก ระยะเวลาที่จัดประชุมไม่ตรงกับช่วงเวลาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบกับผู้บริหารมิได้ให้ความสำคัญต่อการปรึกษาผู้นำชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเท่าที่ควร ซึ่งยืนยันได้จากผลการวิจัยของสารัตน์ พวงเงิน และ อาคม มหามาศย์ (2551: 95) ที่กล่าวว่า ในการบริหารด้านหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาขาดความรู้ ความเข้าใจ เรื่องการวางแผนยุทธศาสตร์ ที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ท้องถิ่น และนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด รวมถึงการจัดองค์กร โครงสร้าง ที่บุคลากรไม่เพียงพอ

2.2 ด้านการสนับสนุนทรัพยากรการสอน ที่ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการหรือหัวหน้าวิชาการเห็นว่าผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการสูงสุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้เข้าร่วมแข่งขันเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อหรือนวัตกรรมการเรียนการสอนทั้งในระดับ โรงเรียนและระดับต่างประเทศ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเหตุผลหลายประการ ได้แก่ หน่วยงานต้นสังกัดจัดให้มีการประกวดและแข่งขันสื่อและนวัตกรรมต่างๆ อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี ทั้งยังส่งเสริมให้โรงเรียนได้ใช้สื่อและเทคโนโลยีต่างๆ ประกอบกับความเจริญและความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วทำให้สื่อและนวัตกรรมมีความสำคัญต่อการศึกษาหลายประการ จึงทำให้ผู้บริหารเกิดความตระหนักในการพัฒนาครูให้รู้เท่าทันเทคโนโลยี และสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป การพัฒนาการศึกษาในปัจจุบันจึงจำเป็นต้องมีการศึกษาเกี่ยวกับนวัตกรรมที่จะนำมาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาทางการศึกษาในหลายด้าน เช่น จำนวนผู้เรียนที่มากขึ้น การพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย การผลิตและพัฒนาสื่อใหม่ๆ ขึ้นมาเพื่อตอบสนองการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เพิ่มมากขึ้นด้วยระยะเวลาที่สั้นลง การใช้นวัตกรรมมาประยุกต์ในระบบการบริหารจัดการด้านการศึกษาที่มีส่วนช่วยให้การใช้ทรัพยากรการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ เบอร์น (Burn,1978 อ้างถึงใน สุเทพ พงศ์ศิริวัฒน์ 2549:6) ที่กล่าวว่าผู้อำนวยการ เป็นผู้ที่ทำหน้าที่ จัดหาสื่อ ประสาน และกระจายทรัพยากรมนุษย์ และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่จำเป็น สำหรับองค์กร ผู้บริหารต้องมีทักษะ ในการอำนวยความสะดวก ในการทำงาน ให้ผู้ปฏิบัติได้รับการพัฒนา ฝึกฝนการใช้สื่อ นอกจากนี้ โรงเรียนยังต้องเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพจากภายนอก เนื่องจากเกณฑ์การประเมิน คุณภาพการศึกษา (2548: 30) มาตรฐานที่ 13 ตัวบ่งชี้ที่ 13.2 กำหนดให้สถานศึกษามีสื่อธรรมชาติ สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีการแลกเปลี่ยนเชื่อมโยง สื่อการเรียนการสอนจากแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาในท้องถิ่น ที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ ผู้บริหารจึงต้องตระหนักและเห็นความสำคัญของสื่อต่างๆ ที่ทันสมัยและทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

ส่วนข้อที่รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและหัวหน้าวิชาการเห็นว่าผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการน้อยกว่าข้ออื่นๆ คือ ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อนำมาปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของการทำวิจัยในชั้นเรียน ขาดความรู้ในเรื่องของการวิจัย ขาดการวิเคราะห์สภาพปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ขาดการทำงานแบบมีส่วนร่วม ขาดการอบรมพัฒนาเชิงปฏิบัติการในการทำวิจัย ไม่สอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไม่สอนตามแผนการสอน และไม่นำผลการวิจัยไปปรับปรุงการเรียนการสอน สอดคล้องกับละอองดาว ปะโพธิง (2554: 86) ที่ทำการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนพบว่า มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่นๆ ซึ่งละอองดาว ปะโพธิง วิเคราะห์ว่าอาจ

เป็นเพราะ ครูยังขาดการวิเคราะห์สภาพปัญหา และความต้องการของนักเรียน เมื่อวิจัยแล้วไม่นำผลการวิจัยมาพัฒนา ขาดการนำกิจกรรมการวิจัยมาพัฒนาวิธีการแก้ปัญหา

2.3 ด้านการนิเทศการสอน ที่ผลการวิจัยพบว่าในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการหรือหัวหน้าวิชาการให้ความสำคัญมากที่สุด คือ ผู้บริหารสร้างความตระหนักและทำให้ครูเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการสอน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารตระหนักว่าการนิเทศการสอนเป็นส่วนหนึ่งของงานวิชาการในสถานศึกษาและงานวิชาการเป็นหัวใจหลักของสถานศึกษา ผู้บริหารจึงพยายามขับเคลื่อนงานนิเทศเพื่อให้งานวิชาการสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับ วีระชาติ วัฒศรี (2549: 5) ที่ได้กล่าวว่า การดำเนินงานนิเทศภายในเป็นงานที่อยู่ในความรับผิดชอบโดยตรงของผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่สุดต่อผลสำเร็จของการนิเทศภายใน ดังนั้น ผู้บริหารจึงเป็นบุคคลที่สามารถแสดงบทบาทในการนิเทศได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพสูงสุด

2.4 ด้านการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ ที่ผลการวิจัยพบว่าในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและหัวหน้าวิชาการให้ความสำคัญมากที่สุดคือ ผู้บริหารจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานให้อย่างพอเพียงและเหมาะสม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกฝ่าย ดังนั้น ผู้บริหารจึงตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการปฏิบัติงาน โดยมีความเชื่อว่าเมื่อบุคลากรมีความสะดวกและมีทรัพยากรต่างๆ อย่างเพียงพอเอื้อต่อการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ย่อมจะทำให้บุคลากรเกิดความพึงพอใจมีขวัญกำลังใจในการทำงาน ทั้งยังก่อให้เกิดผลงานที่มีคุณภาพ เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงาน โดยเฉพาะในสถานศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่พัฒนาเด็กไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย และจิตใจ ผู้บริหารจึงเห็นความสำคัญในการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานให้อย่างเพียงพอ ใ้บุคลากรได้ปฏิบัติงานอย่างเต็มศักยภาพเพื่อให้งานนั้นเกิดประโยชน์สูงสุด คือด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อภินันท์ นาเลาะห์ (2545) ที่ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการบริหารงานวิชาการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของ โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น พบว่า ครูมีความต้องการในการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับ มาก ด้านการจัดการเรียนการสอนรองลงมา ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านการวิจัยในชั้นเรียน และด้านการพัฒนาทรัพยากรสื่อและเทคโนโลยี ตามลำดับ และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เชพพาร์ด (อ้างถึงใน พัฒนา อำท้าว 2548, 36) ที่ศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลครูใหญ่ต่อครู และพบว่าครูใหญ่ที่ใช้อิทธิพลและอำนาจไม่เป็นทางการ โดย

ใช้ทักษะมนุษย์สัมพันธ์และการให้ความช่วยเหลือทางเทคนิควิชาการจะได้ผลดีกว่าการสั่งการตามตำแหน่ง

2.5 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ ที่พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารไม่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ระดับนัยสำคัญ .01 ทั้งในภาพรวมและรายด้าน โดยเมื่อพิจารณาในรายละเอียดกลับพบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการสนับสนุนทรัพยากรการสอนมีความสัมพันธ์เชิงลบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ถึงแม้ว่าจะอยู่ในระดับน้อยมาก ทำให้ผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับสมมติฐานนั้น อาจเนื่องมาจากการจัดการศึกษามีองค์ประกอบและสภาพแวดล้อมที่หลากหลาย ทำให้มีตัวแปรอื่นๆ นอกเหนือจากภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และอาจมีหลายตัวแปรที่ร่วมกันส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วย ประกอบกับผลการวิจัยที่พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารแต่ละด้านต่างก็มีความสัมพันธ์เชิงลบทั้งในระดับน้อย และระดับน้อยมาก คือ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรมีความสัมพันธ์เชิงลบกับด้านการสนับสนุนทรัพยากรการสอนและด้านการนิเทศการสอน ในระดับน้อยมาก และมีความสัมพันธ์เชิงลบกับด้านการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในระดับน้อย ซึ่งแสดงว่าการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ น่าจะยังขาดระบบและการวางแผนที่ดี ทำให้เมื่อผู้บริหารเน้นด้านการบริหารจัดการหลักสูตร จึงย่อหย่อนการปฏิบัติหรือการส่งเสริมสนับสนุนในด้านอื่นๆ จึงทำให้แต่ละด้านขาดความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน และทำให้ผลการวิจัยแสดงว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารไม่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งค่อนข้างจะสอดคล้องกับผลวิจัยของ พัชร โต้ะเฮง (2546: บทคัดย่อ) ที่ได้วิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอลืออำนาจ จังหวัดเพชรบุรี และพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีความสัมพันธ์กัน ในระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุพจน์ นาสมบัติ (2547) และ โยธิน สกุลเดช (2548) ที่พบว่านอกเหนือจากภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารยังมีปัจจัยอีกหลายตัวที่ส่งผลหรือร่วมกันทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

3. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาพลันธุ์ทั้ง 3 เขต ที่พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยมากทุกด้าน แต่ ผลการวิจัยกลับพบว่า นอกจากภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารจะไม่มี ความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนแล้ว ยังมีความสัมพันธ์เชิงลบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอีกด้วย ถึงแม้ว่าจะอยู่ในระดับน้อยและน้อยมากก็ตาม งผู้วิจัยจึงมี ข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาพลันธุ์ ควรนำผลการวิจัยไป เป็นสารสนเทศในการวางแผนพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างบูรณาการ โดยใช้วิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้และทักษะในการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างรอบด้าน

3.1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาพลันธุ์ ควรนำผลการวิจัยไป พิจารณากำหนดนโยบายในการส่งเสริมทักษะเฉพาะทางของผู้บริหาร โดยเฉพาะการบริหารแบบมี ส่วนร่วม การนิเทศการสอน การเสริมสร้างขวัญกำลังใจ การรับฟังความคิดเห็นของครู ชุมชน และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้สามารถระดมสรรพกำลังจากผู้ที่เกี่ยวข้องของทุกฝ่าย ให้เข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษา

3.1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาพลันธุ์ และผู้บริหาร สถานศึกษา ควรส่งเสริมและพัฒนาครูให้เห็นความสำคัญของการพัฒนาตนเอง ทั้งในด้านการวิจัย ในชั้นเรียน การผลิตสื่อและนวัตกรรมเพื่อนำมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน โดยการจัดอบรม เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนและการใช้เทคโนโลยีผลิตสื่อ

3.1.4 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรให้ความสำคัญกับการนิเทศภายใน โดยเฉพาะการ นำผลจากการนิเทศมาปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานของครู และพัฒนาระบบการนิเทศให้มี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการศึกษาอิทธิพลของตัวแปรอื่นๆ ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียน ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

3.2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับตัวแปรในด้านอื่นๆ ที่สอดคล้องกับความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิชาการและเทคโนโลยี และสามารถนำมาเป็นประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัย

สกลนครราชภัฏ

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ สำนักทดสอบทางการศึกษา. การประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ 2546 (มปป.)

กระทรวงศึกษาธิการ สำนักทดสอบทางการศึกษา. การประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ 2547 (มปป.)

_____. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

กองการวิจัยทางการศึกษา. (2548). การนำผลการวิจัยไปใช้ในการจัดการศึกษา ใน *สรุปรายงานการประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับการวิจัยทางการศึกษา ครั้งที่ 5* กรุงเทพฯ:

กุสุมา พันธุ์ไหล. (2544). ผลการสอนโดยใช้ของเล่นที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

ไคศิษฐ์ เปลรินทร์. (2552). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.

ขวัญจิตต์ เนียมเกต. (2552). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 3. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2549). *แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.

จุฑามาศ อินนามเพ็ง. (2552). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและครูผู้สอนที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.

จันทร์ธานี สงวนนาม. (2545). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: บั๊กพอยท์.

- ชฎากาญจน์ เจริญชนม์. (2553). *ภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- เขาว์ อินทร์โย. (2540). *เอกสารประกอบการสอน การประเมินผลการเรียน (1042103)*. เลข: ภาควิชาทดสอบและวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ธีระ รุณเจริญ. (2550). *การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: เอกซ์เปอร์เน็ท.
- นพพร พุกพันธุ์. (2544). *ภาวะผู้นำและการจูงใจ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จามจุรีโปรดักท์.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธ์. (2542). *เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย*. กรุงเทพฯ: บี แอน บี พับลิชชิง.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ปฐม ปริพนังกูร. (2553). *การศึกษาภาวะผู้นำทางการบริหารทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, ปัตตานี.
- ประทีป สยามชัย. (2546). *เอกสารประกอบการบรรยายวิชาทฤษฎีและหลักการบริหาร*. สาขาบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประยูร ไชยวรรณ. (2548). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มงานพื้นฐานอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษอำนาจเจริญ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.
- ประสิทธิ์ เขียวศรี และคณะ. (2548). *รายงานการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- พัชรี จิรจรัสชัย. (2545). *ภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาญจนบุรีตามการรับรู้ของครู. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี, กาญจนบุรี.
- พรสุรีย์ สุขณะวัฒน์. (2549). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารของสถานศึกษา ในกิ่งอำเภอนิคมน้ำจืด จังหวัดระยอง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

- พิชิต ฤทธิรัฐ. (2548). *หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ :
 เข้า ออฟ เคอร์ มิสท์.
- พัฒนา อำท้าว. (2548). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอหนองเรือ สังกัด
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาของแก่น เขต 5*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร
 มหบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- มณฑา รักษาพันธุ์. (2551). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
 สถานศึกษากับผลการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนสังกัด
 เทศบาลจังหวัดอ่างทอง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
 มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา.
- เขาวดี วิบูลย์ศรี. (2548). *การวัดผลและการสร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์*. (พิมพ์ครั้งที่ 4).
 กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ขงยุทธ เกษสาคร. (2544). *ภาวะผู้นำและการจูงใจ*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
 SKBOOKNET.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2544). *ภาวะผู้นำ = Leadership*. กรุงเทพฯ: ธนรัชการพิมพ์.
- โยธิน สกุลเดช. (2548). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์
 ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1*.
 (การศึกษานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัย
 ขอนแก่น. ขอนแก่น.
- รุจิร ภู่อาระ และจันทราณี สงวนนาม. (2545). *การบริหารหลักสูตรในสถานศึกษา*.
 กรุงเทพมหานคร: บூค พอยท์.
- รุ่ง แก้วแดง. (2543). *ปฏิวัติการศึกษาไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: มติชน.
- ละอองดาว ปะโพธิง. (2554). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
 กับพฤติกรรมการสอนที่มีประสิทธิผลของครูในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัด
 สำนักงานเขตมัธยมศึกษา จังหวัดเลย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
 ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ลักษณะอนงค์ เพชรสังหาร. (2547). *ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับ
 มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1*. (การศึกษานิพนธ์
 ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.

- วันเพ็ญ มีชัย. (2554). *ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัด
องค์การในจังหวัดขอนแก่น. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้
ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.*
- วิภาดา กุปตานนท์. (2544). *การจัดการและพฤติกรรมองค์การ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยรังสิต.*
- วีรชาติ วิชาศรี. (2549). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาชัยภูมิ เขต 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, เลย.*
- วทันย บัวทอง. (2548). *การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.*
- ศศิธร สุริยา. (2551). *ปัจจัยที่มีผลต่อการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ระดับชาติของนักเรียนระดับชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 3 อำเภอเมืองเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.*
- ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. (2545). *ประสิทธิผลภาวะผู้นำของผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหาร
สถานศึกษา: คุณลักษณะสำคัญของผู้บริหารยุคโลกาภิวัตน์. วารสารวิชาการ,
ฉบับที่ 1: 9 – 10*
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2551). *ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2545). *องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ ธรรมสาร.*
- ศุภชัย โอบารุง. (2545). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมีอาชีพกับ
ประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
สกลนคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
สถาบันราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.*
- สมนึก ภัททิยธานี. (2544). *การวัดผลการศึกษา. มหาสารคาม: ภาควิชาวิจัยและพัฒนาศึกษา.
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.*
- สุนทรี ไพรสุวรรณ. (2541). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน
กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.*

- สุเทพ พงษ์ศรีวัฒน์. (2545). *ภาวะผู้นำ: ทฤษฎีและปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: รุ่งวัฒนาการพิมพ์.
- สุรัชย์ คุ่มลีน. (2546). *วิกฤตภาวะผู้นำ: อุปสรรคในการปฏิรูปสังคมไทยในยุคโลกาภิวัตน์*.
วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ฉบับที่ 6: 11-23.
- สุภัคกาญจน์ ฤทธิ์ละคร. (2548). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 3: กรณีศึกษา*. (รายงานการศึกษาอิสระปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- สุวิมล ใจโปร่ง. (2550). *แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน
ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดตาก*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2551). *ภาวะผู้นำ ใน เอกสารการสอนชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติ ใน
การบริหารการศึกษา หน่วยที่ 5 หน้า 57-71* นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สิริพร คงคุณ. (2556). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลของการ
บริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 28 (ศรีสะเกษ – ยโสธร)*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้
ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- สาคร กิ่งจันทร์. (2545). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี*. (วิทยานิพนธ์
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี,
อุบลราชธานี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *หลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการ
บริหารและการจัดการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่ง
ประเทศไทย.
- _____. (2552). *แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลาง
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร
แห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1. (2556). *รายงานการประเมินคุณภาพ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (O – NET) คั่นคืนเมื่อวันที่ 17 เมษายน 2557*
จาก <http://www.ksn1.go.th/>

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2. (2556). รายงานการประเมินคุณภาพ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (O – NET) ค้นคืนเมื่อวันที่ 17 เมษายน 2557 จาก
<http://www.kalasin2.com/>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3. (2556). รายงานการประเมินคุณภาพ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (O – NET) ค้นคืนเมื่อวันที่ 17 เมษายน 2557 จาก
<http://www.kalasin3.go.th/>
- อุทุมพร จามรมาน. (2541). หลักการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ใน *ประมวลสาระชุด วิชาการ
พัฒนาแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน* หน้า 15 – 26 หน่วยที่ 1 สาขาวิชา
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อุครศักดิ์ ชันเงิน. (2549). *ความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพ
นักเรียนของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด.* (วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- อภิรัตน์ นาเลาะห์. (2545). *สภาพปัญหาและความต้องการในการบริหารงานวิชาการตาม
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร
มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). สถาบันราชภัฏเลย, เลย.
- อุษา ยิ่งยงเมธิ. (2550). *ภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- Boles, Harold W. and James A. Davenport. (1975). *Introduction to Educational Leadership.*
New York: Harper and Row Publishers.
- Davis, Eddie Lee. (1993). “The Leadership Behaviors of Principals and Their Effect on School
Improvement in Effective Urban High School (Urban School)”. Education
Administration Dissertation, University of Connecticut.
- Epps, Carolyn D. (2002). “Examining the Leadership impact of a Principal on Student
Achievement”. Dissertation Abstracts Online.
- Fiedler, Fred. E. (1965). “Engineer the Job to Fit the Manager”. Harvard Business Review.
- House, R. J. and Mitchell, T. R. (1974). “Path – Goal Theory of Leadership,” Journal of
Contemporary Business. Autumn, pp. 81- 79.

- Hersey Paul, and Blanchard, Kenneth H. (1993). *Management of Organizational Behavior: Utilizing Human Resources*. Englewood Cliffs, N.J.: A Simon and Schmaste.
- Halpin, Andrew W. (1961). *Theory and Research in Administration*. New York: Macmillan.
- Likert, Rensis. (1961). *New Pattern of Management*. New York: McGraw- Hill.
- Reddin, William J. (1970). *Managerial Effectiveness*. New York: McGraw – Hill.
- Schulman, Jennifer. (2002). *The Effects of Leadership Style and School Climate on Student Achievement*. Dissertation Abstracts.
- Salvador A. Fernandes. (2002). “Leadership and Staff Motivation: A Study of Transformation Leadership and Its Impact on New York City Public Middle and Intermediate Schools”. Retrieved on April 2, 2007 from <http://www.Iib.Umi.Com/dissertation/fullzit/3073663>.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

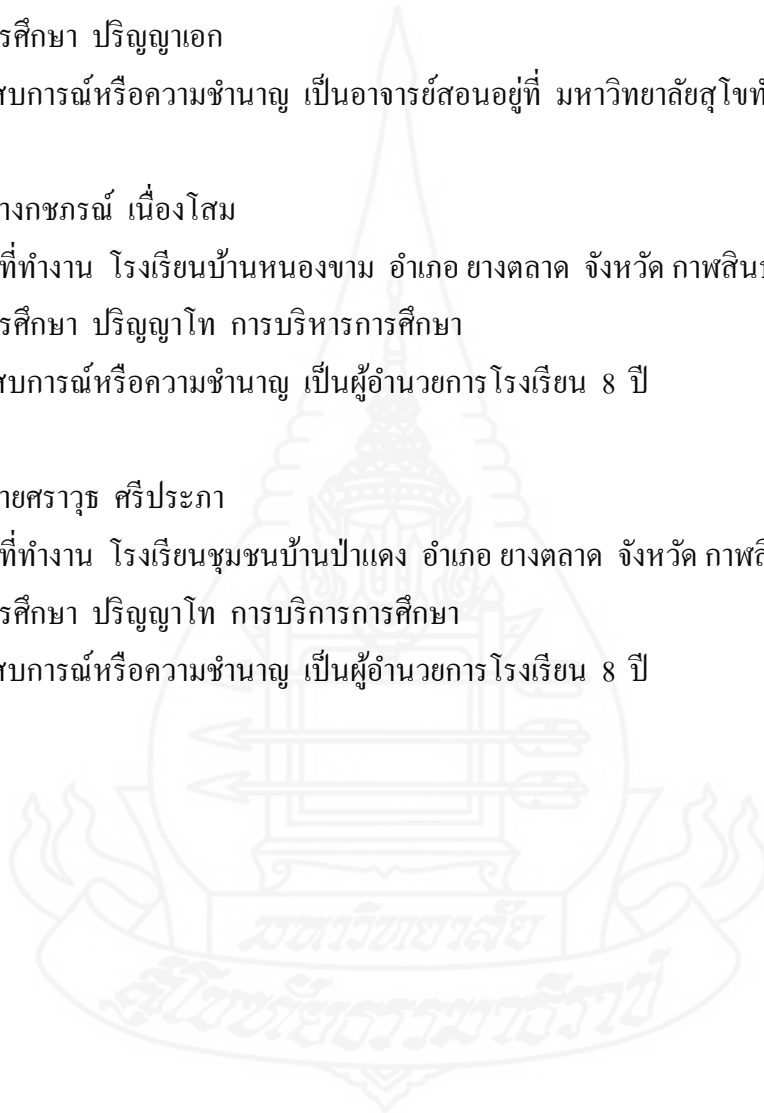
สภามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

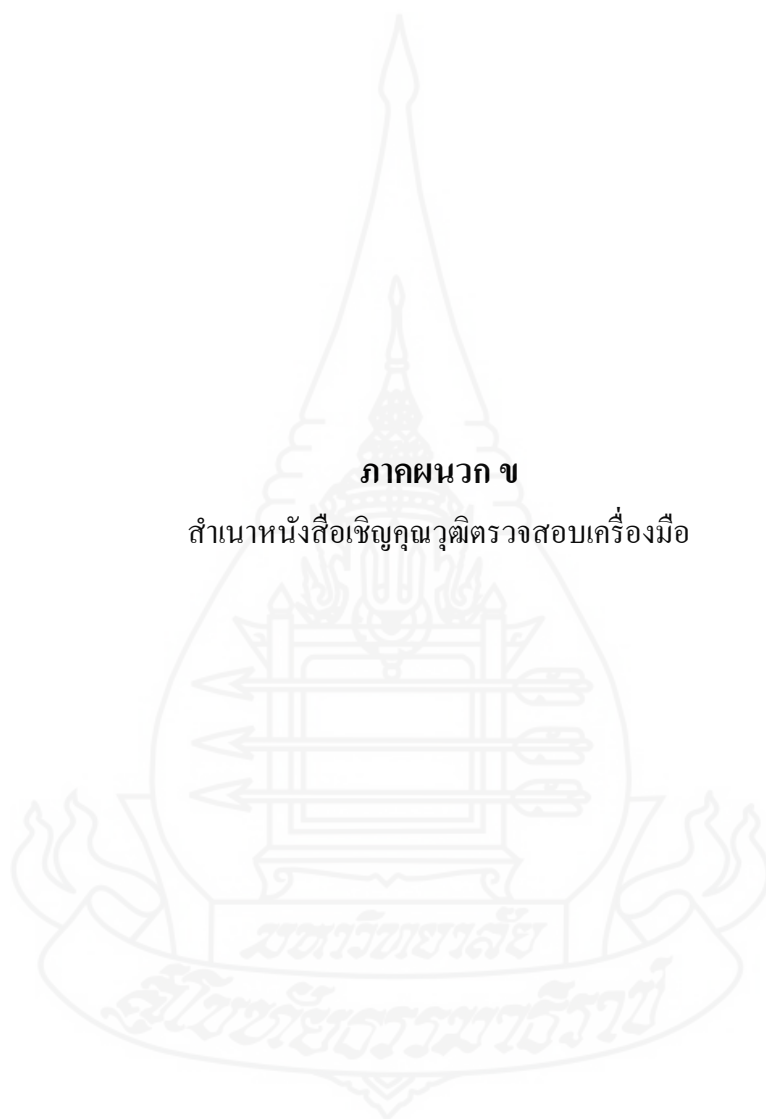
ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ชื่อ อาจารย์ ดร. กุลชลิ จงเจริญ
สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
วุฒิการศึกษา ปริญญาเอก
ประสบการณ์หรือความชำนาญ เป็นอาจารย์สอนอยู่ที่ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
2. ชื่อ นางกชภรณ์ เนื่องโสม
สถานที่ทำงาน โรงเรียนบ้านหนองขาม อำเภอ ยางตลาด จังหวัด กาฬสินธุ์
วุฒิการศึกษา ปริญญาโท การบริหารการศึกษา
ประสบการณ์หรือความชำนาญ เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน 8 ปี
3. ชื่อ นายศราวุธ ศรีประภา
สถานที่ทำงาน โรงเรียนชุมชนบ้านป่าแดง อำเภอ ยางตลาด จังหวัด กาฬสินธุ์
วุฒิการศึกษา ปริญญาโท การบริการการศึกษา
ประสบการณ์หรือความชำนาญ เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน 8 ปี

ภาคผนวก ข
สำเนาหนังสือเชิญคุณวุฒิตรตรวจสอบเครื่องมือ

ที่ ศษ 0522.16(บ) /

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

วันที่ 31 สิงหาคม 2557

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน

ด้วย นางสาวสมจิต อินทร์แสง นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชา บริหารการศึกษา วิชาเอก
บริหารการศึกษา สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง
ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปากเกร็ด

ในการนี้ นักศึกษาจะต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยจากบุคลากรในสังกัดสถานศึกษาของท่าน จึงเรียนมา
เพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านในการอนุญาตให้นักศึกษา ดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ตามวัน เวลาและ
รายละเอียดที่นักศึกษาได้ประสานงานมายังท่าน ทั้งนี้ หวังว่าจะได้รับความกรุณาจากท่าน และขอขอบคุณมา ณ
โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรณพ จินะวัฒน์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร 0-2504-8505

โทรสาร 0-2503-3566-7

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา 0872143184

ที่ ศช 0522.16(บ) /

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช

ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด

จังหวัดนนทบุรี 11120

วันที่ 19 สิงหาคม 2557

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์ ดร.กฤษณี จงเจริญ

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางสมจิต อินทร์แสง นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชา บริหารการศึกษา วิชาเอก บริหารการศึกษา สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเทพสถิต ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่ แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าวนี้ นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความ เห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความ ครบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงใคร่ขอความ อนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้าน เนื้อหา ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อ การปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่นๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรพรรณ จินะวัฒน์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0-2504-8505

โทรสาร 0-2503-3566-7

เบอร์โทรนักศึกษา 0872143184

ที่ ศช 0522.16(บ) /

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด

จังหวัดนนทบุรี 11120

วันที่ 19 สิงหาคม 2557

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์ กชกรณ์ เนื่องโสม ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านหนองขาม อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางสมจิต อินทร์แสง นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชา บริหารการศึกษา วิชาเอก บริหารการศึกษา สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่ แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าวนี้ นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความ เห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ชั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความ ครบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงใคร่ขอความ อนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้าน เนื้อหา ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อ การปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่นๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรพรรณ จินะวัฒน์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0-2504-8505

โทรสาร 0-2503-3566-7

เบอร์โทรนักศึกษา 0872143184

ที่ ศษ 0522.16(บ) /

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

วันที่ 19 สิงหาคม 2557

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์ ศราวุธ ศรีประภา ผู้อำนวยการ โรงเรียนชุมชนบ้านป่าแดง อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางสมจิต อินทร์แสง นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชา บริหารการศึกษา วิชาเอก บริหารการศึกษา สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่ แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าวนักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความ เห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความ ครบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงใคร่ขอความ อนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้าน เนื้อหา ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อ การปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่นๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรณพ จินะวัฒน์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0-2504-8505

โทรสาร 0-2503-3566-7

เบอร์โทรนักศึกษา 0872143184

เขียนที่ 130 / 9-14 ถ ชัยสุนทรสงเปลือย

ต. กภาพสินธุ์ อ. เมือง

จ. กภาพสินธุ์ 46000

วันที่

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ลงนามในหนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือการวิจัย

เรียน ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ (ผ่านอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์)

ข้าพเจ้า นางสาวสมจิต อินทร์แสง นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา แขนงวิชา บริหารการศึกษา
 วิชาเอก บริหารการศึกษา มีความประสงค์ขออนุญาตหนังสือจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เพื่อ
 เชิญ ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดลงนามในหนังสือที่แนบมาท้ายนี้ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวสมจิต อินทร์แสง)

โทรศัพท์ 0872143184

เรียน ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์
เพื่อโปรดลงนามในหนังสือที่แนบมาท้ายนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เข็มทอง ศิริแสงเลิศ)

(อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์)

เขียนที่ 130 / 9-14 ถ. ชัยสุนทรสงเปลือย

ต. กापสินธุ์ อ. เมือง

จ. กापสินธุ์ 46000

วันที่ 19 สิงหาคม 2557

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ลงนามในหนังสือขอเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ (ผ่านอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์)

ข้าพเจ้า นางสาวสมจิต อินทร์แสง นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา แขนงวิชา บริหารการศึกษา วิชาเอก บริหารการศึกษา มีความประสงค์ขออนุญาตจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เพื่อ ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย จากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดลงนามในหนังสือที่แนบมาท้ายนี้ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นางสมจิต อินทร์แสง)

โทรศัพท์ 0872143184

เรียน ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์
เพื่อโปรดลงนามในหนังสือที่แนบมาท้ายนี้

(อาจารย์ ดร. เข้มทอง ศิริแสงเลิศ)

(อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์)

ภาคผนวก ค
แบบสอบถาม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา ตำแหน่งใน
สถานศึกษา

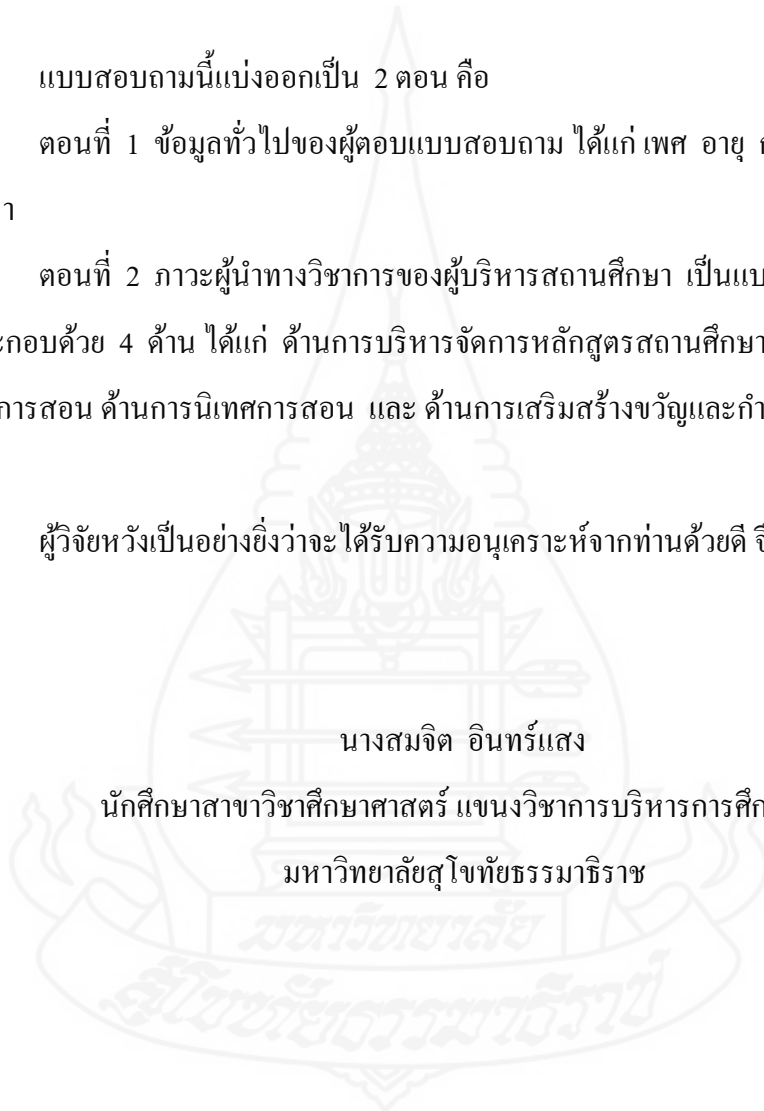
ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5
ระดับ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการสนับสนุน
ทรัพยากรการสอน ด้านการนิเทศการสอน และ ด้านการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบพระคุณมา ณ
โอกาสนี้

นางสมจิต อินทร์แสง

นักศึกษาสภาวิชาศึกษาศาสตร์ แขนงวิชาการบริหารการศึกษา

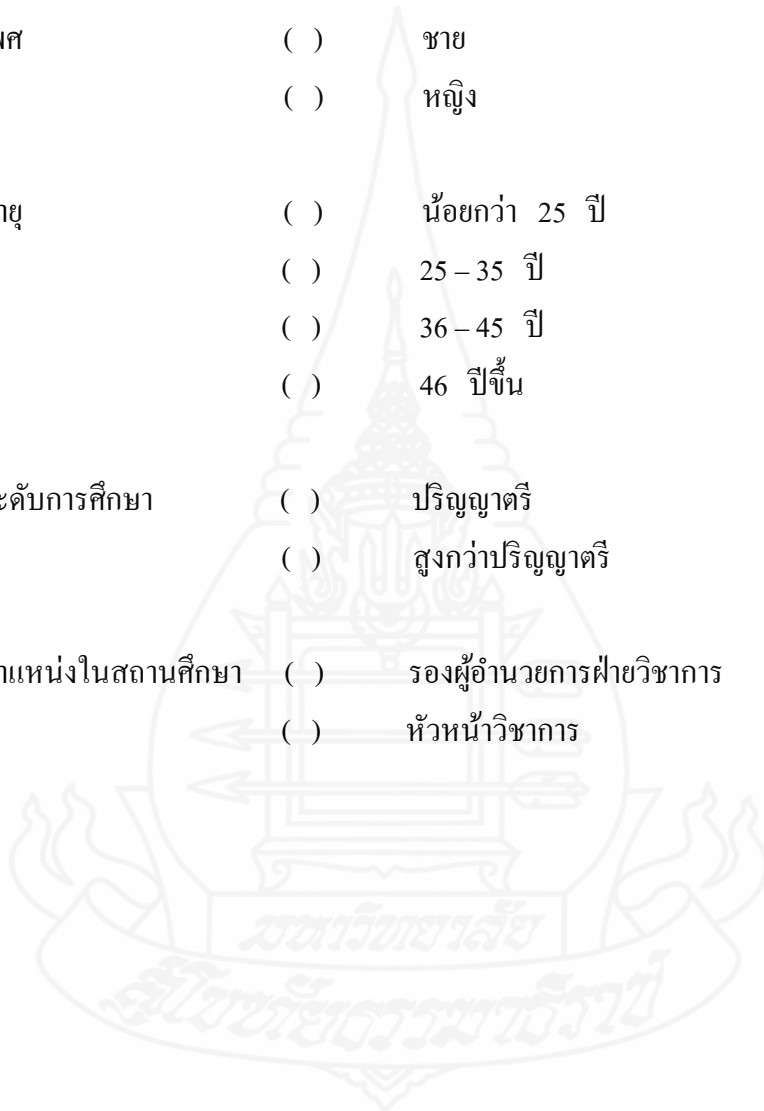
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ	()	ชาย
	()	หญิง
2. อายุ	()	น้อยกว่า 25 ปี
	()	25 – 35 ปี
	()	36 – 45 ปี
	()	46 ปีขึ้นไป
3. ระดับการศึกษา	()	ปริญญาตรี
	()	สูงกว่าปริญญาตรี
4. ตำแหน่งในสถานศึกษา	()	รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ
	()	หัวหน้าวิชาการ

ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

คำชี้แจง 1. โปรดอ่านรายการในแต่ละข้อแล้วกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหลังข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุดเพียง 1 ช่องในแต่ละข้อ

2. ระดับการปฏิบัติมีเกณฑ์การพิจารณา 5 ระดับ คือ

- 5 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดหรือสม่ำเสมอ
- 4 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากหรือบ่อยครั้ง
- 3 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางหรือค่อนข้างบ่อย
- 2 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยหรือเป็นบางครั้ง
- 1 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุดหรือไม่ค่อยปฏิบัติ

ตัวอย่าง

ข้อที่	รายการ	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
0	ผู้บริหารสร้างความตระหนักให้แก่ครูเกี่ยวกับความสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา		✓				
00	ผู้บริหารพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในหลายรูปแบบ เช่น การอบรม การอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นต้น	✓					

คำอธิบาย

ข้อ 0 ท่านกาเครื่องหมายในช่อง 4 แสดงว่าท่านเห็นว่าผู้บริหาร โรงเรียนของท่านมีการสร้างความตระหนักให้แก่ครูเกี่ยวกับความสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา ในระดับมาก หรือมีการปฏิบัติบ่อยครั้ง

ข้อ 00 ท่านกาเครื่องหมายในช่อง 5 แสดงว่าท่านเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนของท่านมีการพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในหลายรูปแบบ ในระดับมากที่สุด หรือมีการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ

ข้อที่	รายการ	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
5	<u>ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา</u> ผู้บริหารสร้างความตระหนักให้ครูเห็น ความสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา						
6	ผู้บริหารพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษาในหลายรูปแบบเช่น การจัดอบรมเชิง ปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน ฯลฯ						
7	ผู้บริหารกำหนดครูผู้รับผิดชอบในการ ประสานงานด้านการใช้หลักสูตรอย่างชัดเจน						
8	ผู้บริหารร่วมกับครูจัดทำสาระของหลักสูตร สถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานและความ ต้องการของท้องถิ่นและผู้เรียน						
9	ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นของผู้นำชุมชน ภูมิ ปัญญาท้องถิ่นในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา						
10	ผู้บริหารจัดสรรงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ เพื่อ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเหมาะสม และเพียงพอ						
11	ผู้บริหารจัดกิจกรรมนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้ หลักสูตร สถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง						
12	ผู้บริหารประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง						
13	ผู้บริหารนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินมา ปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น						
14	ผู้บริหารสรุปผลการดำเนินงานการใช้หลักสูตร สถานศึกษาพร้อมทั้งแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับ ทราบ						
15	ผู้บริหารจัดทำคู่มือการใช้หลักสูตรสถานศึกษา						
16	ผู้บริหารเผยแพร่คู่มือการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ให้ครูได้นำไปใช้อย่างทั่วถึง						

ข้อที่	รายการ	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
17	ด้านการสนับสนุนทรัพยากรการสอน ผู้บริหารจัดสรรงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตสื่อการสอนอย่างเพียงพอ						
18	ผู้บริหารร่วมกับชุมชนพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของครูและนักเรียน						
19	ผู้บริหารจัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ความรู้แก่ครูในการสร้างและใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน						
20	ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูได้ทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อนำมาปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน						
21	ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูผลิตสื่อหรือนวัตกรรมเพื่อนำมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน						
22	ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้สื่อประกอบการสอนที่หลากหลาย						
23	ผู้บริหารร่วมกับครูศึกษา วิเคราะห์ คัดเลือกหนังสือที่มีคุณภาพสำหรับนักเรียน						
24	ผู้บริหารพัฒนาห้องสมุดให้เอื้อต่อการเรียนรู้						
25	ผู้บริหารจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูในโรงเรียนเกี่ยวกับเทคนิค วิธีการจัดทำและใช้สื่อการเรียนการสอน						
26	ผู้บริหารจัดให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือศึกษาดูงานกับครูต่างโรงเรียนเกี่ยวกับเทคนิค วิธีการจัดทำและใช้สื่อการเรียนการสอน						
27	ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้เข้าร่วมแข่งขันเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อหรือนวัตกรรมการเรียนการสอนทั้งในระดับโรงเรียน ระดับเขตพื้นที่ และระดับประเทศ						

ข้อที่	รายการ	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
28	ด้านการนิเทศการสอน ผู้บริหารจัดโครงสร้างการนิเทศการสอนทั้งใน ระดับโรงเรียนและระดับกลุ่มสาระ ฯ						
29	ผู้บริหารกำหนดบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ ของครูที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศอย่างชัดเจน						
30	ผู้บริหารแจ้งนโยบายการนิเทศการสอนให้ครู ได้รับทราบอย่างชัดเจน						
31	ผู้บริหารสร้างความตระหนักและทำให้ครูเข้าใจ เกี่ยวกับการนิเทศการสอน						
32	ผู้บริหารสำรวจความต้องการของครูในการนิเทศ การสอน						
33	ผู้บริหารกำหนดแผนงาน หรือ โครงการนิเทศการ สอนอย่างชัดเจน						
34	ผู้บริหารกำหนดงบประมาณเพื่อสนับสนุนการ นิเทศการสอนอย่างเพียงพอและเหมาะสม						
35	ผู้บริหารร่วมกับครูพัฒนาเครื่องมือในการ ประเมินผลการนิเทศการสอน						
36	ผู้บริหารร่วมกับครูที่รับผิดชอบดำเนินการนิเทศ การสอนตามแผนงาน / โครงการที่กำหนดไว้โดย คำนึงถึงความต้องการของครูและสภาพปัญหาที่มี อยู่						
37	ผู้บริหารประเมินผลสำเร็จของการนิเทศและ ประชุมชี้แจงเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคณะ ครูทั้งโรงเรียน						
38	ผู้บริหารนำผลที่ได้จากการนิเทศมาปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาเพื่อให้งานนิเทศมีประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้น						

ข้อที่	รายการ	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
39	ด้านการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูได้ไปสัมมนา ศึกษาดู งานนอกสถานที่เพื่อให้ครูได้มี โอกาสพบปะ และ เปลี่ยนประสบการณ์กับบุคคลอื่น						
40	ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนให้ครูได้ศึกษาต่อใน ระดับที่สูงขึ้น เพื่อนำความรู้และประสบการณ์มา พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน						
41	ผู้บริหารให้เกียรติและรับฟังความคิดเห็นของครู						
42	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับข้อข้องใจในการปฏิบัติงาน						
43	ผู้บริหารยกย่องชมเชยครูที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ ได้ดีด้วยวิธีการต่างๆ เช่นกล่าวชมเชยในที่ ประชุม มอบเกียรติบัตร ฯลฯ						
44	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูที่มีความสามารถพิเศษ ได้แสดงความสามารถอย่างเต็มศักยภาพ เช่น ส่งไปแข่งขันหรือให้เป็นวิทยากรในการอบรมให้ ความรู้แก่เพื่อนครูด้วยกัน ฯลฯ						
45	ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูได้สอนตรงตามวิชาเอก หรือตามความถนัด						
46	ผู้บริหารมอบหมายตำแหน่งหน้าที่ตาม ความสามารถและความถนัดของครูแต่ละคน						
47	ผู้บริหารสร้างบรรยากาศการทำงานที่เป็นมิตร เกื้อกูล และเป็นกันเอง						
48	ผู้บริหารจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกในการ ปฏิบัติงานให้เพียงพอและเหมาะสม						
49	ผู้บริหารให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมและ บรรยากาศที่เอื้อให้ครูมีกำลังใจในการปฏิบัติ หน้าที่						

ข้อที่	รายการ	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
50	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การประเมินความดีความชอบ						
51	ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างบุคลากรภายในโรงเรียน						

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสมจิต อินทร์แสง
วัน เดือน ปีเกิด	22 เมษายน 2503
สถานที่เกิด	บ้านป่าเพิ่ม ตำบล สะอาดสมบูรณ์ อำเภอ เมือง จังหวัด ร้อยเอ็ด
ประวัติการศึกษา	ศึกษาศาสตรบัณฑิต (บริหารการศึกษา) พ.ศ. 2534 ศึกษาศาสตรบัณฑิต (การประถมศึกษา) พ.ศ. 2536 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนชุมชนบ้านป่าแดง อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์
ตำแหน่ง	ครู วิทยฐานะ ชำนาญการพิเศษ

